Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетамнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 288 (13777) | 1974 оной декабриин 8, воскресени | Сэн 2 мүнгэн.

ХОНИШОДОЙ МҮРЫСӨӨН ҮРГЭДЭГ ЛЭ!

Ерэхэ 1975 ондо — юһэдэхи табан жэлэй һүүлшын жэлдэ шударгыгаар хүдэлхэ гэһэн социалис мүрысөөнэй эршэ республикын хонишодой дунда үдэрһөө үдэртэ үргэдэжэ байнхай. Энэ мүрысөөндэ Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ, Хилганын колхозуудай түрүү хонишод Ольга Энхеевна Сангадиева, Аркадий Шапсанович Нимаев гэгшэд оролсобо.

Дунда һургуули дүүргэһээр хонишон болоһон О. Э. Сангадиевагай үбсүүндэ Ленинэй, «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденууд яларна. Тэрэ ВЛКСМ-эй XVI съездэ хабаадаһан байна. Түл абалгаар хэдэн удаа аймагай чемпион болоо.

Хилганын колхозой ахалагша хонишон, коммунист А. Ш. Нимаев мүн лэ магтаалтай һайнаар ажаллажа ябана. Тэрэ Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан.

КПСС-эй обкомой, райкомой гэшүүн О. Э. Сангадиева, Хилганын колхозой ахалагша хонишон А. Ш. Нимаев гэгшэд 1975 оной социалис мүрысөө хоорондоо баталхадаа, аймагайнгаа хонишодые социалис мүрысөөндэ оролсохыень уряалба.

ЗЭДЫН. Сэлэнгын аймагуудай залуу хонишон Виктор Базаров, Цырен-Доржо Шиндаков гэгшэдэй республикын хонишодые социалис мүрысөөндэ уриһан тухай «Буряад үнэн» газетын ноябриин нэгэнэй номерһоо уншажа, урмашан баясаабди. Хэнэйшье мэдэһээр, ерэхэ 1975 он, юһэдэхи табан жэлэй һүүлшын жэл, Эсэгэ ороноо хамгаалха Агууехэ дайнай дүүрэһээр 30 жэлэй ойн тэмдэглэгдэхэ жэл байна. Тиимэһээ залуу хонишодойнгоо уряае үнэн зүрхэнһөө, халуунаар дэмжэжэ байһанаа мэдүүлнэбди.

Бидэ хоёр 1975 ондо хоорондоо мүрысэе гэжэ хэлсээд, дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаабди. Хоюулаа нэгэ голдо түрэһэн, нэгэ аймагайшье һаа, ондо ондоо ажахын хонин ажал дээрэ хүдэлдэг хадаа, ерэхэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 116—115 хурьга абажа, томо болгохо зорилго урдаа табибабди. Тиихэдээ хонин бүриһөө 4,5 килограмы нооһо хайшалха, хурьгадаа эхэһээнь һалгаахадаа 23—24 килограммтай болгохо уялга абабабди.

Би, О. Э. Сангадиева ахалагша хонишоноор 1968 онһоо хойшо хүдэлжэ ябанаб. Түрүүшынгээ жэлдэ — Социалис Ажалай Герой Ш. Л. Цыремпиловагай отара даажа абаһан жэлдээ зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаа һэм. Хонин ажалда түрүүшынхиэ 1962 ондо ороһон, нүхэр Цыремпиловагай отарада хүдэлжэ эхилһэн байнаб. Хожомынь һургагшынгаа пенсидэ гарахадань, отарыень даажа абаа бэлэйб. Удаадахи жэлнүүдтэнь гэхэ гү, али 1970 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 125 түл абажа, аймаг, республика дотороо түрүүшүүлэй зэргэдэ гаралсаа һэмби. Мүн 1971 ондо — 115, 1972 ондо — 113, 1973 ондо — 110, үнгэрэгшэ жэлдэ 114 хурьга абаһан байнаб. Тиихэдэ 1970 ондо зуһаг хонидһоо эгээл олон хурьга абаһан байгааб.

Харууһалжа байһан хонидни хабартаа — март һарын эхеэр хурьгалжа захалдаг юм.

1974 оной март һарада түл абалгаар юһэдэхи табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн тухайгаа мэдээсээ һэм. Харин нооһо хайшалха түсэбөө ерэхэ жэлдэ үлүүлэн дүүргэхэ зорилго урдаа табинхайб.

Харууһалжа байһан 575 эхэ хонидоо һайнаар ондо оруулжа, түл олоор абахын тула мүнөөнһөө оролдожо байнабди. Нэмэлтэ тэжээл үгэлсэжэ байгаад, саһанай багада бэлшээнэбди. Хониднай шэнэ, һайн байра соо байлгагдана.

Намтай суг табан залуушуул — һаял арбадахи класс дүүргэһэн басагад, хүбүүд ерэжэ, хурьгадыемни абалсадаг юм. Тэдэнэрни хэд бэ гэхэдэ, Вера Цыренова 1968 онһоо хүдэлжэ ябана. Мүнөө Вера КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтанхай. Жолоошон мэргэжэлтэй Виктор Занаев хабартаа түл абалгын эхилхэдэ, маанадтаа ерэжэ, туһалдаг заншалтай. Тэрэнэй һамган — Чимит-Ханда Дашиева намтай суг мүн лэ 1968 онһоо хойшо хүдэлжэ ябана.

Ерэхэ жэлдэ хонин ажалаа эрид хүгжөөхэ тэмсэлдэ оролсоходоо хүршэ Хилганын колхозой түрүү хонишон Аркадий Шапсанович Нимаевые мүрысөөндэ уриһан байнаб.

«БУРЯАД ҮНЭН» 75. ХОНИШОДОЙ МҮРЫСӨӨН

ТҮЛ АБАЛГААР хэдэн жэлэй туршада аймагайнгаа чемпион болодог О. Э. Сангадиевагай республика дотороо дэлгэрһэн ехэ мүрысөөндэ оролсоходоо, намайе мүрысөө гэһэн уряаень хүндэтэй дээрэ тооложо абанаб. Ахалагша хонишоноор табан жэлэй туршада хүдэлхэдөө, яһала дүршэл шадабаритай болоогдоо юм ааб даа. 1969—1970 онуудта 100 эхэ хонин бүриһөө зуун хурьга абажа, түлжүүлһэн байнаб. Удаадахи жэлдэнь — 101, 1972 ондо — 102, 1973 ондо — 104, 1974 ондо 114 хурьга абаһан байнаб.

Үнгэрэгшэ жэлдэ аймагай хонишодой дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн гаргахада, хоёрдохи һуури эзэлээ бэлэйб.

Отарада 553 хонитойбди. Хоёрдохи хонишоноор минии һамган — Анна Будаевна хүдэлнэ. Ехэ хүбүүн Серёжамнай арбадахи класс дүүргэһэнэйнгээ удаа маанадтаа туһалжа, бидэнэрэйнгээ дүршэлдэ һуража, танилсажа байнхай. Хабартаа хонидой түрэжэ эхилхэдэ, хурьгашан болохо хүсэлэнтэй.

Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада намтай хүдэлжэ, дүршэлтэй болоһон залуушуул гэхэдэ, комсомол хүбүүд Тугжы Бадмаев, Дарма Раднаев гэгшэдые нэрлэмээр. Мүнөө жэл хүбүүгээ хонишоной мэргэжэлдэ һургаха гээшэбди.

Саашадаа бэе бэедээ ябалсажа, дүршэл шадабарияа халан абалсажа байхаар хэлсээ хэбэбди. Хонидойнгоо хурьгалжа, нооһоо хайшалжа дүүрэһэн хойно мүрысөөнэйнгөө дүн хараха, согсолхо бэзэбди.

О. САНГАДИЕВА.
Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон.

А. НИМАЕВ.
Хилганын колхозой ахалагша хонишон.
Баргажанай аймаг.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: аймагай түрүү хонишод О. Э. Сангадиева, А. Ш. Нимаев гэгшэд.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВЭЙ фото.

СОВЕТ-ФРАНЦУЗ ЭКОНОМИЧЕСКА ХЭЛСЭЭНҮҮДТЭ ГАР ТАБИГДАБА

РАМБУЙЕ. (ТАСС-ай тусхай корр.). 1975—1979 онуудай хугасаа соо экономическа харилсаа холбоон тухай Совет Социалис Республикануудай Союзай ба Франциин Республикын хоорондохи хэлсээнүүдтэ декабриин 6-най үдэр Рамбуйегэй ордон соо гар табигдаа.

Энэ Совет Социалис Республикануудай Союзай түлөө — КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, Франциин Республикын түлөө Президент В. Жискар д'Эстэн гар табиба.

Арбан жэлэй турша соо экономикын, промышленностиин талаар совет-француз харилсаа холбоо үргэдхэхэ асуудалнуудта хабаатай протоколдо, табан жэлэй туршада Франциин машинанууд ба түхеэрэлгэнүүдые СССР-эй худалдан абаха мүнгэ зээлеэр үгэхэ гурим тухай хэлсээндэ, СССР-эй байгаалиин газые Франци хүдар нэмэжэ эльгээхэ тухай хэлсээндэ гар табигдаһан байна. Эдэ документнүүдтэ Советскэ правительствын түлөөлэлгөөр гадаадын худалдаа наймаанай министр Н. С. Патоличев, Франциин Республикын правительствын түлөөлэлгөөр — экономикын ба финансын министр Ж.-П. Фуркад гар табибад.

Совет-француз экономическа хэлсээнүүдтэ гар табилгын үедэ:

Совет талаһаа — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагша П. А. Абрасимов, СССР-һээ Францида байдаг элшэн сайд С. В. Червоненко, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагшанар А. М. Александров, А. И. Блатов, ТАСС-ай генеральна директор Л. М. Замятин, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо А. Г. Ковалёв, гадаадын худалдаа наймаанай министрэй орлогшо Н. Г. Осипов, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн Ю. В. Дубинин, Францида байдаг СССР-эй худалдаа наймаанай түлөөлэгшэ Л. С. Ежов.

Франциин талаһаа — гадаадын хэрэгүүдэй министр Ж. Сованьярг, гадаадын худалдаа наймаанай асуудалнуудаар гүрэнэй секретарь Н. Сегар, Президентын канцеляриин генеральна секретарь К. Пьер-Броссолет, Францаһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Ж. Вимон, Президентын пресс-албанай хүтэлбэрилэгшэ К. Гуйу-Бошан, Франциин худалдаа наймаанай бүлэгүүдэй түлөөлэгшэд байлсаа.

* * *

Хэлсээнүүдтэ гар табигдаһанай һүүлээр Леонид Ильич Брежнев журналистнуудай асуудалда харюусахадаа, Франциин Республикын Президент В. Жискар д'Эстэнтэй тэрэнэй хэһэн хөөрэлдөөнүүдэй үрэ дүнгүүд тухай иигэжэ хэлэхэдэ болохо гэбэ: хөөрэлдөөнүүд хоёрдохи үдэрөө ябажа байна. Эдэмнай үшөө дүүрээгүй, тиигэбэшье аша үрэтэй, туһатай хөөрэлдөөнүүд болоно гэжэ тэмдэглэхэ байнаб. Имагта шухала документнүүдтэ мүнөөдэр гар табилабди. Франциин Президент мүн лэ хананги байна, минии һанал бодолые хубаалдана ха гээд һананаб.

Энээнтэй дашарамдуулан, Франциин Президент В. Жискар д'Эстэн иигэжэ хэлэбэ: хөөрэлдөөнүүдээ маргааша үглөөгүүр үргэлжэлүүлхэбди, энэ һанал бодолоо мэдэлсэхэ бидэнэй уулзалгын дүнгүүд тухай мэдээсэл тунхаглахабди. Манай хөөрэлдөөнүүдые господин Брежневэй тон залан сэхэ, тон тааруу зохид шэнжэтэй болгоһондонь баяртайб. Энэнь хоёр талые һонирхуулдаг бүхы асуудалнуудые зүбшэлхэ, бүхы гол пунктнуудаар үгэеэ ойлголсоһон шиидхэбэринүүдые туйлаха арга олгоо.

ЗАМБУУЛИНДАХИ ТУРШАЛГАНУУД

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ЦЕНТР, декабриин 6. (ТАСС). «Союз-16» гэжэ замбуулинай онгосын экипаж замбуулинай замаар табадахи сүүдхэдөө ниидэжэ ябана. Космонавтнууд декабриин 6-най үглөөгүүр сайлаад, хараалһан программаяа гүйсэдхэжэ захалаа. Дэлхэйе тойрон ниидэжэ эхилхэ үедөө автомадуудые, залгалдалгын агрегадай оньһон түхеэрэлгэнүүдые шалгажа үргэлжэлһэн байна. Тиихэдээ замбуулинай онгосонуудай залгалдалгын ба тусгаарлалгын үенүүдые һажаалган дабтаа. Залгалдаха агрегадые туршалга ажаглалтагүйгөөр үнгэрбэ.

Космонавтнууд микробуудай амидарал, тусхай ургамалнуудай хэлхынүүдые туршан шэнжэлжэ дүүргээ.

Онгосо дээрэһээ абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, экипажай гэшүүдэй бэень элүүр һайн ябана. А. В. Филипченкын һудалай минута соохи сохисо — 64, Н. Н. Рукавишниковай 62 болоно.

«Союз-16» гэжэ замбуулинай онгосо ниидэжэ үргэлжэлһөөр.

Урьһаламжын мүнгэ зээдтэнь бусаалга тодорхойлхо тираж

1948 оной гүрэнэй 2 процентэй урьһаламжын облигацинуудай мүнгые зээдтэнь бусааха серинүүдые тодорхойлхо түрүүшын тираж декабриин 6-да Москвадахи Лихачевой нэрэмжэтэ автозаводой соёлой ордон дотор эхилээ.

Тиражай тусхай таблица декабриин 22-ой түбэй газетэнүүдтэ тунхаглагдаха.

Нөөсэлгын кассанууд облигацинуудай түлөөһэнэй бусаагдаха болоһон мүнгые декабриин 23-һаа түлэжэ эхилхэ.

Мүнөөнэй ба саашанхи тиражнуудаар түлбэриин бусаагдаха облигацинуудай мүнгэ абахын тула нөөсэлгын кассануудта 1994 оной январиин 1 болотор хандахада болохо.

Л. И. БРЕЖНЕВ В. ЖИСКАР Д'ЭСТЭНТЭЙ ХӨӨРЭЛДЭЖЭ ҮРГЭЛЖЭЛӨӨ

Франциин Республикын Президент В. Жискар д'Эстэнтэй КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хөөрэлдөөнүүд декабриин 6-да Рамбуйегэй ордон дотор үргэлжэлөө.

Л. И. Брежнев, В. Жискар д'Эстэн политическэ ба экономическа асуудалнуудаар хоёр талын харилсаа холбоое саашадань улам үргэдхэхэ ябуулгануудта гол анхаралаа хандуулба. Ойрын табан жэлэй хугасаа соо экономическа харилсаа холбоогоо улам хүгжөөхэ саашанхи арга боломжонууд зүбшэн хэлсэгдээ. Зохихо хэлсээндэ гар табиха гэжэ зүблэрһэн байна.

Уласхоорондын асуудалнуудые хаража үзэхэ үедөө уласхоорондын шахардуу байдалые бүри ехээр һуларуулха зорилгоор хоёр ороной бэелүүлдэг хамтын ябуулга үргэдхэхэ шухала гэжэ тэмдэглэгдээ.

Л. И. Брежневэй В. Жискар д'Эстэнтэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд СССР Франци хоёрой хоорондохи харилсаанай удхада таарахаар хани ёһоной, бүтэмжэтэй һайн оршон байдалда үнгэрнэ.

Президент В. Жискар д'Эстэнтэй КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд саашадаа СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын, Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр Ж. Сованьяргын хабаадалгатайгаар үргэлжэлүүлэгдээ.

Совет Социалис Республикануудай Союзай ба Франциин Республикын хоорондо 1975—1979 онуудай туршада экономическа харилсаа байгуулха тухай ХЭЛСЭЭН

Хоёр ороной хоорондын харилсаа хүгжөөхын тула экономическа холбоон тон шухала удхашанартай гэжэ этигээд, промышленно-техническэ дэбжэлтын олгоһон арга боломжонуудые бүрин хүсэдөөр хэрэглэхые хүсэжэ,

худалдаа наймаанай харилсаан тухай хэлсээнэй гуримуудые, мүн СССР-эй худалдаа наймаанай Францидахи түлөөлэлгэ тухай 1951 оной сентябриин 3-най хэлсээнэй дүримые, 1966 оной июниин 30-най хамтын декларацине, мүн научно-техническэ ба экономическа харилсаан тухай хэлсээе, экономическа, техническэ, промышленна харилсаа хүгжөөхэ тухай 1971 оной октябриин 27-ной хэлсээе, экономикын, промышленностиин талаар совет-француз хани харилсаае арбан жэлээр үргэдхэхэ тухай 1971 оной июлиин 10-най программые үндэһэ болгон,

адли тэгшэ эрхын ёһоор бэе бэедээ аша туһатай харилсаа саашадань үргэлжэлүүлхэ, бэхижүүлхэ гэжэ, тэрэшэлэн хани харилсаа үргэдхэхэ тухай 1973 оной июлиин 10-най программые түргөөр бэелүүлхые хүсэжэ,

иимэ зорилгоор шэнэ хэлсээ баталха шухала гэжэ тоолоод,

Совет Социалис Республикануудай Союз ба Франциин Республика иимэ хэлсээ баталба:

СТАТЬЯ 1.

Хоёр ороной хоорондохи экономическа харилсаае хүгжөөхэ ба бэхижүүлхэ хэрэгтэ хоёр тала саашадаашье хүсэл оролдолгоо элсүүлжэ байха юм.

Энэ хани харилсаае хүгжөөхын тула нэн түрүүн эгээн ехэ арга боломжотой байһан экономикын һалбаринуудай хоорондо харилсаанууд хүгжөөгдэжэ байха. Тиихын тула хоёр тала шухала бүхы хэмжээнүүдые абажа байха.

Тусхайлбал, хоёр орондо ашатай туһатай ба хани харилсаа үргэдхэхэ тухай 1973 оной июлиин 10-най программа дотор хараалагдаһан проектнүүдые бэелүүлгэдэ хоёр тала туһалха. Зохихо контрактнууд дэлхэйн дэлгүүр дээрэхи гуримай ёһоор баталагдажа байха юм.

СТАТЬЯ 2.

Хоёр ороной организацинууд болон предприятинуудай хоорондо баталагдаһан контрактнууд догор хараалагдаһан гуримай ёһоор томо хэмжээнэй проектнүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ хоёр тала бүхы хүсэ болон зөөреэрээ туһалха гэжэ уялга абана, мүн урьһаламжын аргаар бэелүүлэгдэхэ проектнүүд тэдэнэй тоодо оролсохо байна.

СТАТЬЯ 3.

Хоёр ороной предприятинууд болон организацинуудай хоорондо хамжан ажаллаха, тэрэ тоодо хамтын үйлэдбэри эмхидхэхэ талаар гаргагдаһан үүсхэлые хоёр тала дэмжэхэ.

Иимэ зорилгоор тэдэнэр эрхэ түлөөлэлгынгөө зэргээр хамжан ажаллаха хэрэгые бэелүүлхэ эрхэ нүхэсэл байгуулха хэмжээнүүдые абажа байха.

СТАТЬЯ 4.

Экономическа харилсаа хүгжөөлгэдэ мүнгэ урьһалха асуудалай шухала байһые мэдэржэ, хоёр тала оронойнгоо хуулиин ёһоор эгээн хүнгэн аргаар бэе бэедээ урьһаламжа үгэжэ байха тушаа оролдохо байна.

СТАТЬЯ 5.

Орон бүхэнэй хуулиин ёһоор Совет болон Франциин түлөөлгэтэ органууд Франциин фирмэнүүдэй түлөөлэгшэнэрэй СССР-тэ ажалаа эмхидхэлгэдэнь, мүн совет-франциин хамтын бүлгэмүүдые Францида байгуулгада туһа хүргэжэ байха.

СТАТЬЯ 6.

Энэ хэлсээгээр хараалагдаһан хани харилсаа хүгжөөхэ зорилгоор, нүгөө оронойнгоо организацинуудта, предприятинуудта, фирмэнүүдтэ, мүн тэдэнэй алба хаагшадта гэр байра худалдан абалгада, конторын түхеэрэлгэнүүдые, канцеляриин хэрэгсэлнүүдые асаралгадань, хүдэлмэрилэгшэдые ажалда абалгадань, тэдэ организацинууд, предприятинууд болон фирмэнүүдэй тушаалта нюурнууд болон түлөөлэгшэдтэ, тэдэнэй булын гэшүүдтэ виза үгэлгэдэ, байрлаһан орон соогуураа эдэ хүнүүдэй албан хэрэгээрээ ябахадань, хоёр тала туһалжа байха юм.

СТАТЬЯ 7.

Энэ хэлсээнэй, мүн хани харилсаа үргэдхэхэ тухай 1973 оной июлиин 10-най программын дүүргэлтые шалгажа байхын тула, мүн энэ хэлсээе дүүргэхэ зорилгоор зохихо хэмжээнүүдые абахын тула хоёр ороной түлөөлэгшэд жэлдээ нэгэ дахин ээлжээгээр Парижда, мүн Москвада уулзажа байха.

СТАТЬЯ 8.

Энэ хэлсээн 1975 оной январиин 1-һээ хүсэндөө ороод, 1979 оной декабриин 31-дэ хүсэеэ гээхэ юм.

Уласхоорондынгоо уялгын ёһоор хоёр тала зүбшэлдөө хэхэ эрхэтэй юм, тиихэдээ энэ хэлсээнэй гол зорилгые дүүргэхэ хэрэгтэ һаад хэхэгүй зэргэтэй.

1974 оной декабриин 6-да Рамбуйедэ энэ хэлсээн баталагдаа, ород ба француз хэлэн дээрэ хоёр хэһэгээр бэшэгдээ, адли хүсэтэй юм.

Совет Социалис Республикануудай Союзай түлөө
Л. И. БРЕЖНЕВ.

Франциин Республикын түлөө
Д. ЖИСКАР Д'ЭСТЭН.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ НҮХЭР Ж. МАРШЕТЭЙ ХӨӨРЭЛДЭБЭ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев Франциин Коммунис партиин Генеральна секретарь Жорж Маршетэй декабриин 6-да Парижда хөөрэлдэһэн байна.

Хөөрэлдөөнэй һүүлээр хани ёһоной уулзалга ба обед эмхидхэгдээд. Совет талаһаа: КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд П. А. Абрасимов, Н. С. Патоличев, С. В. Червоненко, КПСС-эй Центральна шалгалгын комиссиин гэшүүд А. М. Александров, Г. А. Жуков, В. В. Загладин, Л. М. Замятин, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша А. И. Блатов; Франциин талаһаа: ФКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, ЦК-гай секретарьнар Р. Леруа, Г. Плиссонье, ФКП-гэй ЦК-гай гэшүүд Ж. Канапа, Ш. Фитерман гэгшэд мүн лэ хабаадаа.

Нүхэр Л. И. Брежнев социальна ондо ондоо байгуулламжатай гүрэнүүдэй амагалан ёһоор зэргэ оршолго тухай ленинскэ гол ёһонуудые үндэһэ болгон уласхоорондын шахардуу байдалые саашадань улам һуларуулхын тула КПСС-эй ЦК-гай бэелүүлжэ байгаа хэмжээнүүд тухай Франциин Компартиин хүтэлбэрилэгшэдтэ мэдээсэбэ. Совет, француз арадуудай хоорондын СССР-эй ба Франциин хоорондын заншалта хани барисаае хүгжөөхэ хэрэгтэ КПСС-эй ЦК-гай онсо анхарал хандуулдаг байһан ушар тусхайлан тэмдэглэгдээ.

Эб найрамдалай, национальна талаараа бэеэ даадаг байхын, социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө арадуудай амжалтата тэмсэлдэнь туһа хүргэдэг КПСС-эй гадаадын политическэ ажал ябуулгын үрэ дүнгүүдые үндэрөөр сэгнэдэгээ француз нүхэд хөөрэлдөөнэй үедэ элирхэйлэн мэдүүлбэ. Шахардуу байдал һуларуулгын ба харилсаа холбооной, Франциин национальна аша туһада, Европодохи эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай хэрэгтэ харюусахаар шухала нүхэсэл болохо франко-совет харилсаае хүгжөөлгэдэ Франциин зүгһөө таарамжатай хубитаяа эдэбхитэйгээр туһалха гэжэ ФКП-гэй шууд шиидэнхэй байһан тухайда эдэнэр хэлээ.

Нүхэр Л. И. Брежневэй Франциин коммунистнуудай тон патриотическа ба интернационалис ёһоной аша түгэс ажал ябуулгыень КПСС-эй аха дүүгэй ёһоор һайшаан талархадагые дахинаа лаблан баталба.

Советскэ Союзай ба Франциин арадуудай хоорондын хани барисаанай хүгжэлтэдэ хоёр партиин хоорондохи аха дүү ёһоной харилсаа холбооной аша үрэтэйгөөр нүлөөлдэг байһаниинь тэмдэглэгдээд, энэ харилсаа холбоогоо саашадань улам гүнзэгырүүлхэ гэжэ хоёр партиин хүсэдэг тухай тусхайлан дурдагдаа.

Хөөрэлдөөн ба уулзалга халуун хани барисаанай, һаналаа нэгэдэн талархалгын үгэеэ хүсэд ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрбэ.

(ТАСС).

...ын һаалишадай ...жэл дэмжэе

...ЛУУШУУЛ ...А Л-И ...ЭТЭЙ

Һубарягагай фермын һаалишад Х. Ж. Митыпова, А. Бабудугданова, Д-Ж. Мытыпова, Е. Хабудаева, Д-Х. Жамьянова гэгшэд һү һааха энэ жэлэйнгээ социалис уялгануудые арба һарын турша соо үлүүлэн дүүргэһэн байна. Энэ хадаа гансашье эдэ һаалишадай бэшэ, харин бүхы фермынь, колхозойнь горитойхон амжалта болоно гээшэ. Ажалай илалта туйлаһан һаалишад үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1800 килограмм һү һаагаа. Тиихэдэ энэ фермын эрхим һаалишан Хандажап Мижитовна Мытыпова табан жэлэйнгээ түсэб гурбан жэл юһэ һарын турша соо дүүргэбэ.

Ушар юуб гэхэдэ, партийна организациин секретарь Александр Цырендоржиевич Сультимов түрүүтэй колхозой коммунистнууд малшад, һаалишадтайгаа саг үргэлжэ нягта холбоотой байгаа. Һаалишадай хоорондо социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэдэг, үрэ дүнгүүдынь болзор соогоо гаргагдадаг, комсомол-залуушуулай дунда хүмүүжүүлхы ба эмхидхэхы хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулагдадаг һэн. Энэ фермэ комсомол-залуушуулай гэжэ дэмы нэрлэгдэдэггүй. Эндэхи һаалишад бултадаа залуушуул юм.

Колхозой ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Батомунко Буянтуев фермын һаалишадта лекци уншадаг, элдэб һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг, социалис мүрысөөнэйнь дүнгүүдые гаргадаг ба һаалишадай амардаг таһагта плакат болон стенднүүдые шэмэглэн һэльбэдэг юм. Эндэхи һаалишад гансал ажалаа мэдээд байдаггүй, харин саг үргэлжэ хатар наада, кино харадаг, өөһэдөөшье уран һайханай нааданда хабаадалсадаг байна. Энэ фермэ эбтэй эетэй коллектив юм. Дүй дүршэлтэй болоһон һаалишадынь залуушуулдаа туһалдаг, хамһалсадаг һайхан заншалтай. Екатерина Хабудаева һаалишан боложо һаяхан ороо. Зүгөөр түрүүшын үдэрһөө нүхэдэйнгөө хани халуун хандалга, һайхан үгэ, үнэн /зүрхэнэй туһаламжа мэдэржэ ябаа. Иигэжэ богонихон болзор соо ажалаа мэдэһэн, дүй дүршэлыень халан абаһан байна. Табан һаалишад ВДНХ-гай путевкоор шагнагдаа һэн. Тус фермэ энэ жэлдэ 1750 центнер һү һааха уялга абаад, 10 һарын турша соо тэрэнээ һаажа, 1974 онойнгоо түсэб дүүргэһэн байна. Нёдондо жэлдэшье түсэбөө баһал үлүүлэн дүүргэжэ, СССР-эй хүдөө ажахын министерствын, профсоюзай ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотада ба 1000 түхэриг шанда хүртөө.

Гүрэндэ һү худалдаха энэ жэлэйнгээ түсэб колхоз октябриин 10-да дүүргээ. Иигэжэ 7400 центнерэй орондо 7722 центнер һү тушааһан байна. Колхозой туйлаһан энэ амжалтада Һубарягагай һалишадай хубита тон ехэ.

Мүнөө фермын һаалишад арга боломжоёо хаража үзөөд, Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой фермын һаалишадай һү һаали дээшэлүүлэлгээр гаргаһан үүсхэл һайшаан дэмжээд, өөһэдын социалис уялга абаһан байна.

Д. ДЫЛГЫРОВ.
Яруунын аймагай «Победа» колхоз.

УЯЛГАЯА ШЭНЭЛЭНХЭЙБДИ

Хурамхаанай леспромхозой коллектив юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй даабари болзорһоонь урид декабриин 20-до дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 10 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ гэһэн зорилготойгоор социалис уялга абаад, мүрысэжэ ороо бэлэй. Хүдэлмэришэднай модо бэлэдхэхэ халаан бүрингөө даабари үлүүлэн дүүргэхын тула ехэхэн оролдолго үүсхэл гаргана.

А. Б. Данилов, В. А. Шимохин, В. И. Спиридонов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд тус тустаа 4.700 кубометр модо бэлэдхэжэ, даабаряа 25—30 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг болонхой. Тиимэһээл манай коллектив байгша он соо 150 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ даабаряа ноябриин 29-дэ дүүргэжэ, жэлэй дүүрэтэр үшөө 20 мянган кубометр модо гүрэндөө тушаахаар шиидэнхэй.

С. СОЛКИН.
Хурамхаанай леспромхозой главна инженер.

Мурысөөнэй хүмүүжүүлхы үүргэ

II. УРМАШУУЛГА, ТЭРЭНЭЙ АША ҮРЭ

Мүнөө үедэ социалис мурысөө үргэнөөр дэлгэрүүлгын эгээл гол шухала зүйлынь юуб гэхэдэ, моральна болон материальна урмашуулгын гурим гэхэдэ, алдуу болохогүй. Тиимэһээ ажахы, предприяти, эмхи зургаануудта мүрысөөнэй гурим зохёоходоо, түрүүшүүлые урмашуулхын хажуугаар али зэргын аша үрэ үгэһыень баһал анхаралда абтана.

Хоёрдохёор, урмашуулгын энэ хоёр гуримые хоорондонь дүтэрхыгөөр зохёоходо зохид байдаг. Ушарынь хадаа хүнэй хэһэн ажалые хүсэд тоолонгүй орхибол, гансашье материальна бэшэ, мүн моральна талаараа гомдодог гэхэ гү, али урмань хухардаг байна. Тиимэһээ партийна организацинууд мүрысөөнэй гуримай ёһоор урмашуулагдаха хүнүүдые тон зүбөөр элишэлжэ, гансашье түрүүшүүлэй бэшэ, мүн бүхы коллективэйнь урмашахаар нэрэ солыень суурхуулна. Тиигэжэ ямаршье ажалда хүдэлжэ байһан хүнэй урма зориг заабол бадардаг байна бшуу.

Урдандаа мүрысөөнэй эдэ гуримууд гол түлэб урмашуулга мэтээр үнгэрдэг байгаа. Тиин мүнөө энээниие хүн бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлхээр, коллективэйнгээ түлөө шармайн оролдохоор зохёогдодог болоо. Жэшээлбэл, Гааргын совхоздо энэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд мүрысөөндөө моральна урмашуулгын гурим зохёоходоо, нэн түрүүлэн малшан, таряашан бүхэниие хүмүүжүүлхэ, ухаан бодолыень бадаруулха, коллективэй социальна байдалые улам һайжаруулха хэрэгтэнь анхаралаа хандуулна. Тиихэдэ һара, жэл бүри энээнээ шэнэдхэн хубилгажа, аша үрэтэй аргануудые хэрэглэдэг гуримтай.

Эдэ бүхы ажалыень элишэлэн батадхахын тула жэшээ болгон совхозой «түб—Арзгуун һууринине абажа харая. Багаханшье һаа, үйлсэнүүдынь элдэб плакат, лозунгнуудаар шэмэглэгдэнхэй, тэрээн дээрэнь тус совхозой хүгжэлтэ, саашанхи хараа түсэбүүдые харуулһан тоо, баримтанууд аржытар бэшэгдэнхэй байха. Тиихэдэ совхозой конторын үүдэндэ ажахын түрүүшүүлэй фотозурагуудтай Хүндэлэлэйнь самбар гоё һайханаар, харахадашье зохидоор хэгдэнхэй юм. Эдэ бүхы шэмэглэлынь урданайнгаа түхэлөөр, ёһын тэдыдэ бэшэ, харин шэнэ янзаар бүтээгдэнхэй. Тэрэшэлэн түрүүшүүлэй хүндэлэлдэ ажалай алдар солын туг үргэгдэнэ. Совхозой партком үдэр, һара бүри шахуу түрүүшүүлдэ зорюулһан плакадуудые, уряануудые, «Сахилгаан» ба «Дайшалхы хуудаһануудые», ханын газетэнүүдые гаргажа байдаг. Мүн агитатор, политинформатор, лекторнүүдынь саг үргэлжэ хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ, элдэб һониниие дуулгажа байдаг заншалтай.

Гадна үхибүүдынь эхэ, эсэгынгээ ажалай илалта тухай һургуулиингаа суглаан дээрэ баһал дууладаг байха юм. Тингэжэ эрхим амжалта туйлаһан түрүүшүүл гү, али коллектив тухай үхибүүдһээ эхилээд, үбгэд, хүгшэд хүрэтэрөө мэдэһэн лэ байдаг. Энэнь илангаяа залуушуулые хүмүүжүүлгэтэй сэхэ холбоотой юм.

Тиихэдэ эндэ түсэбөө дүүргэдэггүй, ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандадаг хүнүүдые шүүмжэлһэн шог ёгто газетэ, плакадууд баһал гаража байдаг. Ойлгууламжын хүдэлмэриие нигэжэ ябуулаад, мурысөө үргэнөөр эмхидхэхэдэнь хүн бүхэн урдахи зорилгоёо заабол дүүргэхые оролдожо, харюусалганшье эрид дээшэлнэ.

Хараад үзэгты даа. Мүнөө дурсагдагша совхоз бүхы зүйлэй продуктнуудые бэлэдхэхэ ба гүрэндэ тушааха табан жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай. Илангаяа хони үсхэбэрилгэнь яһала урагшатайгаар хүгжэнэ гэжэ тэмдэглэлтэй. Жэшээлбэл, 1973 ондо бүхы совхозоороо эхэ хонин бүриһөө хурьга абажа түлжүүлһэн байбал, байгша ондо энэнь бүри батадхагдажа, нооһо хайшалжа тушааха түсэбөө горитойгоор үлүүлээ. Тиихэдэ олон хонишод ехэхэн нэмэлтэ түлбэри абаһан байна.

Мүнөө ажахынуудай эрхим амжалта туйлагшадта 3—5 түхэригэй мүнгэн шан үгтэхээ болинтожо байна. Юуб гэхэдэ, энэ урмашуулга ямаршье аша үрэгүй байгаа бшуу. Тиимэһээ мүнөө мүнгэн шан барюулхадаа, мүрысөөнэй гуримаар бэшэ, харин даалгагдаһан ажалдаа харюусалгатайгаар хандаһанайнь түлөө гэһэн удхатайгаар үгтэнэ. Энэ арга нэн түрүүлэн ажалай эмхидхэл һайжаруулдаг байба.

Моральна урмашуулгын эгээл һайн, аша үрэтэй талань хадаа мэргэжэлыень дээшэлүүлгэ болоно. Энээниие гэршэлхын тула иимэ нэгэ жэшээ дурдалтай. Һүүлэй жэлнүүдтэ Гааргын аршаанда саг үргэлжэ хүдэлжэ байдаг малшад, механизаторнуудай мэргэжэл дээшэлүүлхэ аймагай һургуули нээгдэнхэй. Эндэ 300 гаран хүн тон зохидоор амаржа, мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ гараа юм. Мүн хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ талаар горитой ажал ябуулагдана гэхэ гү, али ажахы бүхэн залуу хүбүүд, басагадаа Могойтын 8-дахи СПТУ-да, тусхай дунда ба дээдэ һургуулинуудта өөрынгөө стипендеэр һургана.

Мүрысөөнэй уг удхые һайнаар шэнжэлээд, шэнэ онол аргануудые хэрэглээд, хабаадалсагшадтайнь уулзажа хөөрэлдэхэдэ, материальна урмашуулгын гурим һайнаар зохёоходо, хүн бүхэн хододоо шударгыгаар ажаллахые оролдодог байха юм. Мүрысөөнэй манлайда ябаһан хүндэ хүтэлбэрилэгшын гү, али хамта хүдэлдэг нүхэдэйнь үнэн зүрхэйһөө баярые хүргэбэл, тэрэ заабол хараалһан зорилгоёо бэелүүлхые, баяр баясхалангайшни ашые харюулхаар хүсэдэг. Тиимэһээ колхозой түрүүлэгшэ, совхозой директор, бригадир гү, али фермые даагшын түрүү һаалишан, хонишон, механизаторта хандажа, олон зочой дуулаһаар байтар юрэ «һайн даа», «амжалтаартнай амаршалнаб» гэжэ юрөөн хэлэбэл, энэ үгэнь ямаршье урмашуулгаһаа хүндэтэйгөөр, үнэтэйгөөр сэгнэгдэдэг байна ха юм.

Мүрысэгшэдэй эрилтын хүсэдөөр хангагдахадал, тэмсэлэй аша үрэнь дээшэлдэг гэжэ урид тэмдэглээ һэмди. Тиимэһээ ажалшадай эрилтэ хангалга мүрысөөнэй үндэһэ һуури болоно гээшэ.

Хүдөө ажахын ээлжээтэ хаһа үнгэргэхын урда тээ тусгаар зүблөөн үнгэргэгдэжэ, өөһэд хоорондын шалгалта эмхидхэгдэнэ. Мүн соёл-гэгээрэлэй, медицинын, худалдаа наймаанай болон ажаһуудалай хэрэглэмжые хангаха предприяти, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй малшад, таряашадта ошохо үдэр, хоногойнь графигууд зүбшэн хэлсэгдэжэ, дутагдалынь усадхагдана. Зүгөөр энэмнай үшөөл һайнаар «харгыдаа» ороогүйшье һаа, зарим тэды амжалта туйлагдажа захалаа. Саашадаа дурсагдагша ажалаа бүри шэнэдхэн хубилгажа, саг үргэлжэ ябуулхамнай.

Үнгэрһэн зун сагай уларилай таарамжагүй дээрэһээ үбһэ, тэжээл бэлэдхэлгэдэ горитой бэрхэшээл тохёолдоо бэлэй. Энээниие хараадаа абахадамнай аймагай мүрысөөнэй гуримые сүм бэелүүлжэ үбһэшэдэй нэгэшье звено олдохогүй байгаа һэн. Тиигээд лэ үбһэ хуряалгаяа унжагайруулангүй, ниитын адууһа малда бардам хүрэхэ үбһэ, тэжээл бүри ехээр бэлэдхэжэ абахын тула КПСС-эй райком, аймгүйсэдком тэжээл бэлэдхэлгын габшагай һара соносхожо, социалис мүрысөөнэй шэнэ гурим зохёожо, баталан абаа һэн. Тэрэнээ тусгаар хуудаһан дээрэ барлаад, звено бүхэндэ тараагаа һэн.

Шэнэ гуримай ёһоор звено бүхэн недели бүри абаһан даабаряа сүм дүүргэбэл, хуряаһан центнер үбһэнэйнгөө түлөө хоёр дахин ехэ түлбэри абаха байгаа бшуу. Теэд энэ шэнэ гурим олондо ехэтэ һайшаагдажа, үбһэшэдэй 7 звено мүрысөөндэ онсо шалгараад, КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотаар, тус бүрэз 100 түхэригэй мүнгэн шанһаар шагнагдаа һэн. Тиигэжэ энэ шэнэ гуримай ашаар аймаг доторнай гэжээл бэлэдхэлгэ богони болзорто үнгэргэгдэжэ, ниитымнай адууһа малда нёдондонойхиһоо ехэ үбһэн бэлдэгдэһэн байгаа.

Гадна аймаг дотор иимэ халуун хаһын эхилхэһээ урда зарим һайнаар бэлдэһэн колхоз, совхозууднай аймаг дотороо үүсхэл гаргадаг заншалтай. Эдэнэй һайн дүнгүүд дээрэ партийна организацинууд коллективүүдэй дунда партийно-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна.

Эдэ үдэрнүүдтэ аймагаймнай ажалшад бүри һайнаар ажаллажа, һайн шанартай продукци бага гаргашатайгаар, ехээр абахын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн хүдэлмэрилжэ байнхай. Тиихэдээ социалис мурысөө эмхидхэхэ хүдэлмэреэ улам шэнэдхэн хубилгажа, шэнэ аргануудые бүри үргэнөөр хэрэглэжэ захалба.

К. БАДМАЕВ.
КПСС-эй Хурамхаанай райкомой секретарь.

ЧЕЛЯБИНСК. КПСС-эй Ленинскэ городской райкомой хүдэлмэрилэгшэд өөрынгөө һайн дураар партийна мэдээсэлэй кабинет эмхидхэһэн байна. Партийна, совет болон ажахын органуудай ажал ябуулга тухай райкомдо орожо байһан мэдээнүүд эндэ суглуулагдадаг.

Энэ кабинедтэ техническэ шэнэ арганууд үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Райондо үнгэргэгдэжэ байһан хэмжээ ябуулгануудай фонотекэ эндэ байгуулагданхай. «Минск-32» гэжэ электронно-тоолонтодорхойлолгын машинын туһаламжаар партийна шиидхэбэринүүдые хинан шалгалгын системэ нэбтэрүүлэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: партийна мэдээсэлэй кабинет соо. Зүүн гарһаа — КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй кабинедые даагша, кабинедые даагша Н. П. Девятов, эмхидхэлэй таһагай инструктор А. П. Яковенко, пропагандын таһагай инструктор Л. К. Рябша.

ТАСС-ай фотохронико.

Газетын асуудалаар

ЭХИЛБЭЛ, ЭСЭСТЭНЬ ХҮРГЭХЭ

КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1973 оной) Пленум дээрэ нүхэр Л. И. Брежнев үгэ хэлэхэдээ, мүнөөнэй түсэбтэ табан жэлэй туршада арадай зохёон байгуулхы ажал ябуулгын үрэ дүнгүүдые гүнзэгыгөөр, бүхы талаһаань шэнжэлэн харуулһан байгаа. Хэһэн ажалайнгаа үрэ дүнгүүдые омог дүүрэнээр согсолходоо, арадай хэһэн агуусхэ хэрэг болон туйлалтануудые үндэрөөр сэгнэһэн, ажахыгаа эрдэм ухаанай үндэһөөр хүтэлбэрилхэ ябадалые саашадань һайжаруулха шухала гэжэ онсо тэмдэглээ бэлэй. Энээнһээ уламжалан һүүлэй үедэ ажалдаа бодото партийна шэйжэ шанартайгаар, ажахын бүхы ажал ябуулгада партийна ёһоор хандаха ябадал нэбтэрүүлхэ талаар нилээдгүй юумэн хэгдэһэн байна. Экономикые хүтэлбэрилхэ гээшэ партийна, политическэ удха шанартай хэрэг мүн гэжэ ойлгогдодог болоо.

Эдэ шухалын шухала асуудалнуудые үргэнөөр, түргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ совет хэблэлэй, илангаяа нютагай газетэнүүдэй тон эдэбхитэйгээр хабаадалсаха ехэ харюусалгатай зорилгонуудай табигдаад байһаниинь мэдээжэ. Энээниие хараадаа абажа, манайшье республикын аймагай олонхи газетэнүүд зарим тэды хүдэлмэри ябуулжа байнхай.

Нэгэ жэшээ хараад үзэе. Ярууна хадаа өөрын онсо шэнжэтэй, өөрсэ байдалтай томохон аймагуудай нэгэн болоно. Эндэ газар таряалангаа үргэдхэхэ, мал ажалаа улам саашадань хүгжөөхэ талаар нилээдгүй алхам хэгдэжэ байдаг. Зүгөөр хэнэйшье мэдэһээр, али олон дутагдал бии ааб даа. Тиимэһээ аймагай партийна организаци болбол хүтэлбэрилхы ёһо гуримаа, арга методээ бүри нарижуулан һайжаруулхын тула саг үргэлжэ оролдолго гаргажа байдаг юм. Энээн тушаа үргэн ехэ хөөрэлдөөнэй аймагай **«Улаан Туяа»** газетын хуудаһанууд дээрэ эхилһээр хэдэн һара болошобо. Тон һайшаалтай, хулуунаар дэмжэмээр хэрэг гээд нэн түрүүн тэмдэглэе. Юуб гэхэдэ, иимэ шухала асуудалнуудаар илангаяа хүдөө нютагуудта гарадаг хэблэл үсөөнөөр бэшэдэг байна.

Дурсагдаһан газетэ тус асуудал табихадаа, «Ажал хэрэгтээ партийна ёһоор хандаха» гэһэн «Юбилейный» совхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ, коммунист М. П. Лазаревай бэшэһээр захалһан байна. «...Ажахын хүтэлбэридэ партийна ёһоор хандаха гээшэмнай юуб?..» — гэһэн асуудал тэрэ табина. — «Энэ хадаа үргэн ниитэ ажалшадтай үдэр бүри нягта холбоотой байха, тэдэнэй үүсхэл оролдолгые дэмжэхэ, дүй дүршэлыень олоной дунда үргэнөөр тарааха гэхэшэлэн болоно...» гээд өөрөө тайлбарилна.

Үнэхөөрөө, энэ асуудалай тон шухала байһые газетын удаадахи номернуудта толилогдоһон бэшэгүүд эли тодоор гэршэлэн харуулна. Тэрээн тушаа үгүүлһэн һанамжа, дурадхалнууд, мүн шүүмжэлхы ажаглалтанууд һонирхолтой. «Комсомольский» совхозой партийна комитедэй секретарь нүхэр Виноградов «Кадрнуудта түшэглэн...» гэһэн тодорхой бэшэг толилоо. Ажахынгаа зарим тэды туйлалтануудые харууяхадаа, түрүү коммунист малшадай ажал хэрэг, үүргэ харюусалга тухай дэлгэрэнгыгээр зураглана. «...Партийна документнүүдые һэлгэлгын үедэ кадрнуудые шэлэн олохо, зүбөөр хубаарилан табиха асуудал шиидхэгдээ». — гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ. — Гэбэшье «Белоруссиин партийна организацида үзэл сурталай кадрнуудые шэлэн томилхо, хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри тухай» партиин ЦК-гай тогтоол шэнэ эрилтэ табиба, — гэжэ тон зүб тобшолол тэндэ хэгдэнэ.

Энэнь ойлгосотой бэзэ. Юуб гэхэдэ, манай парти кадрнуудые шэлэн томилхо, тэдэниие зүбөөр хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ асуудалда анхаралаа онсо хандуулдаг гээшэ.

Яруунын совхозой парткомой секретарь нүхэр Силаев эгээл иимэ асуудалда зорюулжа, «Кадрнууд амжалта шиидхэдэг» гэһэн бэшэг толилбо. Тэндэ хэлэгдэһэнэй ёһоор тус ажахыда мүнөө радиолектори хүдэлнэ. Лекторнүүд гарагай зургаан бүхэндэ радиогоор дотоодын ба гадаадын байдалаар хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг болонхой. Мүн саг үргэлжэ клуб соо лекци уншагдана. Агитаторнууд болон политинформаторнуудай семинарые квартал соо нэгэ дахин заатагүй үнгэргэжэ байха гэһэн шиидхэбэри абтаа.

Иигээд тобшолходо, Яруунын аймагай газетын хуудаһанууд дээрэ һонирхолтой хөөрэлдөөн эхилбэ. «Тэд... үрэ дүнгынь ямар байхаб?» гэһэн асуудал түрэнэ. Аша туһатай хөөрэлдөөнэй саашадаа үргэлжэлхэ байһандаа ямаршье һэжэг түрэнэгүй. Саашадаа тэрэнээ улам ү... гэдхэн, гүнзэгыгөөр партийна ажабайдалай али бүхы шухала асуудалнуудта толи... бол, бүри һайн байгаа. Коммунистнуудай түрүү үүргэ... дээшэлүүлхэ, дааһан ... рэгтээ харюусалга ехэтэйгээр хандаха, партийна журам наринаар сахиха, эдэбхи үүсхэл улам хүгжөөхэ гэх мэтэ асуудалнуудта анхаралха шухала болоно.

Тоосоон ба һунгалта хадаа коммунистнуудай ажабайдалда ехэл шухала удхатай ушар байгаа, байхашье. Тиимэ тула тоосоото һунгалтын суглаануудай үедэ коммунистнуудай хэһэн шүүмжэлхы ажаглалта оруулһан һанамжа дурадхалнуудые мартаха ёһогүйбди. Яахадааб гэхэдэ, энэмнай үргэн ниитын ажалшадай политическэ болон ажалай дэбжэлтын улам үргэдэжэ байһыень харуулна.

Парти доторой хүдэлмэри һайжаруулха, партиин зэргые бэхижүүлхэ асуудалнууд үндэһэн шухала хэрэг шүү. Иимэ болохолсороо ганса «Улаан Туяа» газетын хүдэлмэришэдэй, эдэбхитэдэй бэшэ, бүхы хэблэлэй мүн үедэ бэелүүлхэ гол зорилгонуудай нэгэниинь болоно.

«Эхилбэл, эсэстэнь хүргэ» гэһэн арадай аман үгые ... римталжа, саашадаа бүри ... шангаар, харюусалга ехэтэйгээр хүдэлхэ болонобди.

И. ОЧИРОВ.
КПСС-эй обкомой хэблэлэй секторые даагша.

КОЛХОЗДО БОЛОҺОН СЕМИНАР

Аймагай колхоз болон совхозуудай партийна эхин организацинуудай секретарьнарай, профсоюзай комитедүүдэй түрүүлэгшэнэрэй, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй семинар «Гигант» колхозой Шэнэ-Бэрээнэй нэгэдэхи отделенидэ зарлагдаба. Тэрэ семинарта һүһаалиин фермэнүүдые даагшанар, зоотехнигүүд уригдаа.

1974—1975 онуудай малай үбэлжэлгын үедэ бэелүүлхээр абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө малшадай дунда социалис мүрысөө эмхидхэһэн дүй дүршэл тухайгаа «Гигант» колхозой главна зоотехник Н. Г. Заиграев элидхээ. Тиихэдэ отделениин партийна эхин организациин секретарь, колхозой главна экономист Л. В. Бажина малшадай дунда ямар гуримтайгаар ниитэ политическэ хүдэлмэри ябуулдаг тухайгаа хөөрэһэн байна.

Семинарта хабаадагшад фермын улаан булангые хараа, хүдэлмэритэйнь танилсаа. Энэ отделенидэ түхеэрэгдэһэн харуулан ойлгуулха агитациие айлшад һонирхон хараһан байха юм. Удаань малшадай дунда ябуулагдаха ниитэ политическэ хүдэлмэри түсэблэхэ, харуулан ойлгуулха агитаци яажа эмхидхэхэ, һайжаруулха асуудалнуудаар КПСС-эй райкомой секретарь Ю. М. Сахаровский заабари үгөө.

Семинарай хүдэлмэридэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Д. С. Санжимитыпов хабаадалсаһан, үгэ хэлэһэн байна.

Д. ДАШИЦЫРЕНОВ,
КПСС-эй Загарайн райкомой таһагые даагша.

Табан жэлэй түрүүшүүл

ХҮСЭЛДЭҺЭН ЭРМЭЛЗЭЛ

Үшөө һургуулида һуража байхадаа, арбан дүрбэтэй Семен механизаторай мэргэжэл ехэ һайшаадаг һэн. Һургуулияа дүүргэмсээрээ тэрэ Түнхэнэй МТС-тэ эмхидхэгдэһэн механизаторнуудай курс дүүргэжэ, түрэл нютагтаа ажаллажа эхилээ бэлэй.

Тэрэ сагһаа хойшо 24 жэл үнгэрөө. Энэ хугасаа соо Семен Серебренников «Восточные Саяны» колхозой эрхим механизаторнуудай нэгэн боложо шадаа. Нютагайнь зон тэрэниие Семен Фадеевич гэжэ үнинэй хүндэлэн нэрлэдэг юм. Энэ үе соо Семен Фадеевич элдэб маркын тракторнуудые жолоодоо. Тэдэнээ бүтээсэ ехэтэйгээр, һайнаар ашаглахын тула энэ нүхэр хамаг оньһон механизмуудыень, «нюусануудыень» һайса шудалаа һэн. Тиин мүнөө ямаршье тракторта һууходаа, Семен Фадеевич үгтэһэн даабаринуудаа хододоо дүүргэжэ байдаг гэжэ онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

1963 онһоо хойшо таряа хуряалгын халуун хаһын эхилхэдэ, Семен Фадеевич комбайнда һуудаг заншалтай. Даажа абаһан хуушаншаг «СК-3» комбайндаа арбаад жэл хүдэлжэ, колхозойнгоо түрүү комбайнернуудай тоодо ороо һэн.

Хоёр жэлэй урда нүхэр Серебренников шэнэ «СКД-5» түхэлэй комбайн ᶀаажа абаа бэлэй. Шэнэ комбайниинь тэрэнэй һанаанда ехэ таараа һэн. Юундэб гэхэдэ, «СК-3» комбайндань орходоо һураггүй бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэжэ болохо, оньһон механизмуудыншье балай түргэн эбдэрхэгүй байгаа. Тиигэжэ шэнэ комбайнаараа 1972—1973 онуудай таряа хуряалгын үедэ абаһан социалис уялгаяа дүүргэн, ажалай үндэр амжалтануудые туйлаа бэлэй.

Энэ жэлэй сагай уларилай бэрхэшээлтэй байбашье һаань, колхозой Талын отделениин механизаторнууд эрхим һайнаар ажаллажа, ургуулһан таряагаа саг болзор соонь хуряагаад, хүршэнэртөө ехэхэн туһа хүргөө. Энэ намартаа Семен Фадеевич 3000 центнер таряа суглуулха социалис уялгаяа үлүүлжэ, 3650 центнер орооһо сохиһон байна. Ажалдаа ехэ харюусалгатайгаар хандажа, нэгэшье хоолос миинтэ гээхэгүйн тула ехэ оролдолго гаргаа.

— Хэды хүнэй ажал нэгэ хоолос соо бии гээшэб?— гэжэ Семен Фадеевич нэгэтэ хөөрөө һэн. — Хилээмэн — хамаг юумэнэй эхин. Урда сагһаа хойшо гүрэн түрын, хүн зоной байдал, хүсэ шадал хилээмээр лэ хэмжэгдэдэг байгаа ха юм. Хилээмэн хүниие эдеэлүүлнэ, ундалуулна, хубсалуулна.

Таряашан угтай энэ хүнэй үгэ гүнзэгы удхатай. Нээрээшье, хилээмэнэй хамаг үнэ сэнгые Талын отделениин механизатор, таряашад һайн мэдэнэ. Тиин тэдэнэр тарянай үндэр ургаса ургуулхын түлөө ехэтэ оролдоо. Тэдэнэй ажал хүдэлмэри, оролдосо орооһо тарянай үндэр ургасаар харюулагдаа. Бүхы таряалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 16,7 центнер шэниисэ, 318 центнер кукурузын ногоон набша хуряажа абаа.

Түсэбтэ табан жэлэй үнгэрэгшэ гурбан жэл соо габшагайгаар ажаллажа, эрхим амжалтануудые туйлаһанайнгаа түлөө Семен Фадеевич Серебренников ВДНХ-гай дипломдо, мүнгэн медальда хүртөө һэн. Мүн тиихэдэ мүнгэн шан тэрээндэ барюулагдаа бэлэй.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ шалгараһанайнгаа түлөө Семен Фадеевич телевизорээр шагнагдаһан юм. Мүн партиин Буряадай обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй шиидхэбэриин ёһоор аймагайнгаа түрүү механизаторнуудтай суг Прибалтикын хото городуудаар аяншалаад ерээ.

И. ФЕДОРОВ.
Түнхэнэй аймаг.

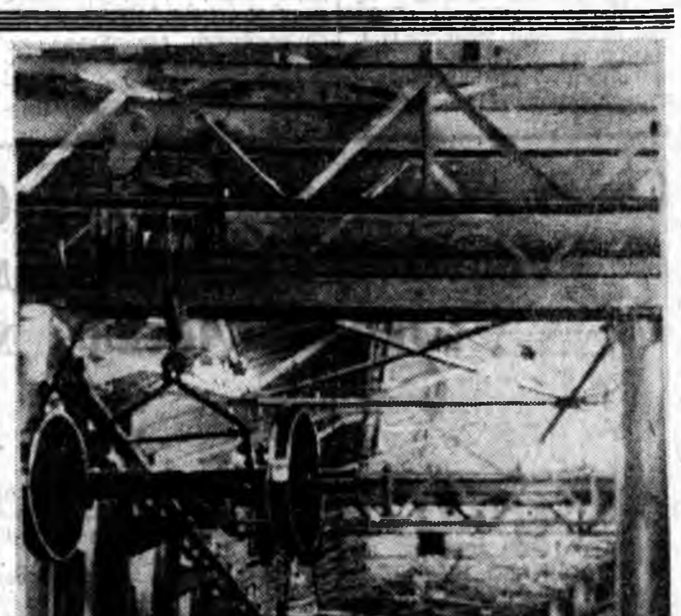

Улаан-Үдын вагонно деподо зургаан цех тоологдоно. Һүүлэй үедэ тус депогой колёсно цехэй коллектив түрүү һуури эзэлжэ, социалис мүрысөөндэ онсо шалгарна. Эрхим токарьнууд Пётр Васильевич Беженцев, Виталий Павлович Ульяненко гэгшэд халаанайнгаа нормо 20—30 процентээр үлүүлэн дүүргэнэ. Энэ цехэй коллектив тодорхойлхы жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид дүүргэхээр зориг жонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: коммунис ажалай ударник, 4-дэхи разрядай токарь Виталий Ульяненко. колёсно цех харуулагдана.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

«АГИТАТОРАЙ БЛОКНОДОЙ» ЭЭЛЖЭЭТЭ НОМЕР

КПСС-эй Буряадай обкомой пропаганда ба агитациин таһагай «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ номер уншагшадай дунда тараба. Тус номер «Үзэл сурталай талаар аха дүүгэй харилсаа холбоон» гэһэн статьягаар нээгдэнэ.

«Агитаторай блокнодой» 22-дохи номер соо ниитын малай үбэлжэлгэ, үбэлжэлгын үедэ малшадай дунда ябуулагдаха хэмжээ ябуулганууд тухай бэшэгдэбэ. КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша В. Перевалов малай үбэлжэлгын харюусалгатай үедэ ойлгууламжын хүдэлмэри улам үргэдхэхэ, тодорхой болгохо шухала гэжэ бэшэнэ. Тиихэдээ малшадай дунда социалис мүрысөөн, харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд ажахынуудта ямараар эмхидхэгдэнхэйб гэжэ тодорхойлон харуулба. Гэхэтэй хамта, тус аймагай «Эрдэм» совхозой партийна, профсоюзай, комсомолой организациин табиһан үбэлжэлгын үедэ бэелүүлхэ комплексно түсэб тэрэ зандаа тус номерто үгтэбэ. «Эрдэм» совхозой партком нэгэ заседани дээрээ үбэлжэлгын үедэ партийна эхин организацинуудай бэелүүлхэ зорилго тухай асуудал зүбшэн хэлсээ һэн. Совхозой 5 партийна эхин организацинуудай секретарьнууд, ажахын эдэбхитэд энэ асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан байна.

Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой судна хабсаргагша В. И. Григорьев ...хэй мастер, политинформатор Александр Иванович Гусак тухай, тэрэнэй ниитын ажал хүдэлмэридэ ямар хабаададаг тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэбэ.

Тиихэдэ агитаторнуудта туһаламжа болгон, тоо, баримтанууд, капиталай ... нуудта гэхэ мэтэ мэдээнүүд үгтөө.

Манай корр.

Мэргэжэлтэ дурадхана

АМЯАРЛАН ХУРЯАХАДА ҺАЙН

Һүүлэй үедэ республикымнай зарим ажахынуудай мэргэжэлтэд орооһото ургамалнуудые тариха болзорые нэгэл сагта тодорхойлхо ба хүсэд эдеэшээгүй шэниисын орооһо үрэһэндэ хэрэглэхэ тухай нилээд арсалдаа гаргадаг болонхой гээшэ. Үнэн дээрэнь абажа хараха болоо һаа, манай Буряадай республикын нютагуудай байгаалиин уларил жэгдэ, адлирхуу бэшэ гээшэ. Тиимэһээ республикымнай урда аймагуудта жэл бүри шахуу саһа багатай, бага зэргэ дулааншаг байдаг. Харин хойто аймагуудаар эртэ хүйтэрдэг, оройхон дулаардаг юм. Байгалай эрье шадархи газар нютагуудта үбэлдөө саһа ехэтэй, зундаа бороорхуу байдаг гээшэ. Тиихэдэ газарайнгаа хүрьһэнэйшье талаар баһал илгаатай.

Һүүлэй үедэ хэгдэһэн эрдэмтэдэй туршалгануудай дүнгүүдые согсолон харахада, баруунай область, хизаарнуудта таригдадаг тарянай үрэһэн манай нютагта абаһаар таарадаггүй, оройтожо эдеэшэдэг гэхэ гү, али хүсэд эдеэшэжэ үрдингүй, түрүүшын хюрууда сохюулжа хүлдэшэнэ. Тиимэһээ зарим агрономуудай хүсэд эдеэшээгүй орооһоор тарилга хэхэдэ, үрэ гараха гү гэжэ асууһаниишье зүбтэй. Эдеэшэжэ хүсэд үрдеэгүй таряагаа хюрууда сохюулжа хүлдэхөөнгүй, урид сабшажа баал болгон унагаагаад, хуряажа абахада зохид ёһотой гэжэ нүгөөдүүлынь сэсэрхэнэ. Эдэ асуудалнуудта тоб гэмэ харюу үгэхын түлөө үшөө нэгэ иимэ талыень тэмдэглэлтэй. Юуб гэхэдэ, манай эндэхи байгаалиин эрхэ байдалда халтад гэбэл тарямнай эдеэшэжэ үрдинэгүй гэнэбди. Гэбэшье энээниие минеральна үтэгжүүлгээр хубилгаха ёһотой. Хэрбээ тарянай хүхэ зандаа, һүн эдеэтэй байбалнь, тэжээлдэ оруулхаһаа ондоо арга үгы гэхэ байнаб. Харин эдеэшэхынь урдахи шатада ороһон һаань, сабшажа баалдан унагаагаад сохиходошье болохо. Иимэ тарянай ороһон үрэһэндэшье хэрэглэгдэхэдээ муу ургаса үгэдэггүй юм. Тиимэһээ үрэһэ хүрэнгеэ хаахадаа, шэниисын иимэ орооһо нөөсэлхэдэшье болохо.

Саашань тарилгын болзор тухай хэдэн үгэ хэлэлтэй. Һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөө ажахын эрдэмтэн Н. Барнаков манай республикада шэниисэ май һарын хахадһаа эхилжэ тарихада зохид гэжэ дурадхаа. Юуб гэхэдэ, хабартаа эртүүр харьяата газар нютагуудтамнай хура бороогүй, ган гасуур байдаг гээшэ. Тиимэһээ эртүүр таригдаһан тарян набтараар, заримдаа оройтон бороогой ехээр оробол һалаатан ургажа, һайн ургаса абтанагүй. Тиимэһээ түрүүшын хура бороогой ороходо үедэ дүтэлүүлэн, майн 15-һаа эхилжэ тарихада һайн гэжэ эрдэмтэ дурадхаа бшуу.

1970 ондо Буряадай хүдөө ажахын институдай туршалгын поли дээрэ Бүхэсоюзна ургамалай институдай бүхэдэлхэйн коллекциһээ асарагдаһан түргэн эдеэшэдэг 53 сортын шэниисын үрэһэ хоёр болзорто—нэгыень майн 11-дэ, нүгөөдыень майн 27-до таряа һэн. Мүн хажуудань манай эндэхи нютагай эрхэ байдалда тааранги «Восток», «Селенгинский», «Сибирка» сортын тарян таригдаа юм. Урид таригдаһан шэниисэ июниин 26-һаа июлиин 5 болотор хоолослоо. Харин майн 27-до таригдаһаниинь июлиин 15-һаа хойшо хоолослоһон байна. Һүүлэй һүүлдэ хуряажа абаад, ургасыень зэргэсүүлхэдэмнай адлирхуу байгаа һэн.

Саашань хэлэхэдэ, манай эндэ таригдадаг «Онохойская-4» сортын шэниисэ хураһаа булгайн гарахаһаа эхилээд 87 үдэрэй туршада ороод ниинь хатуужадаг байна. Гэбэшье К. М. Краммай-бии ... гоһон энэ сортын шэниисэ түргэн эдеэшэдэгшье ... түргэн айража, орооһонь унана. Тиимэһээ хүсэд эдеэшэхыень хүлеэбэл, шэниисын 20—30 процентые гээлтэдэ оруулжа хуряанабди. ...ниие зайсуулхын тула гол түлэб хүсэд эдеэшэхэ байхадань сабшаад хуряадаг болоо. Энэ амяарлан хуряаха аргамнай манай ... яһала таарамжатай ха ... тэмдэглэхэ байнаб.

Б. БАНЗАРАКЦАЕВ,
биологиин эрдэмэй кандидат.

Соведүүдэй хүдэлмэри

ХАНГАЛГЫН АЛБАН ХАНГАЛТАГҮЙ

Ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй эдээхэтэ сесси hаяхан Мухар-Шэбэртэ болоо, аймгүйсэдкомой жэл соо хэhэн хүдэлмэри зүбшэн хэлсээбэ.

Партийна организацинуудай хүтэлбэри доро тодорхойлхы жэлэй даабаринууд бэелүүлхэ талаар нютагай соведүүд ажал hайжаруулаад, үйлэдбэрин ашаг үрэ дээшэлүүлгэдэ өөhэдынгөө нүлөө хэр шангадхааб, нютагай ажахыдалай, хүн зоной ажаhуудалай хангалгын, hуурин тосхонуудые болосон тухэлтэй болгохо асуудалнууд ямараар шиидхэгдэнэб гэжэ мэтын шухала асуудалнуудта элидхэлшэ — аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ М. Ф. Маханов, үгэ хэлэгшэд гол анхаралаа хандуулаа.

КПСС-эй XXIV съездын, партиин ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, аймагай ажалшад эршэмтэйгээр тэмсэжэ, ажалдаа зарим тэды амжалта туйлаа. Үнгэрэгшэ табан жэлэй дүрбэн жэлэйнь хугаса соо ажахын продукциинуудай гүрэндэ худалдалга жэлдэ дунда зэргээр hүн 15,9 процентээр, мяхан — 30, ноолон 9, хартабха — 17,2, овощ 7,5 процентээр дээшэлээ. Мал ажалые тусхай шэглэлтэйгээр хүгжөөхэ, тэрэниие томоохоо, ажалыень онъhооруулха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдажа эхилээ. Жэшээнь, 400—600 үнеэдэй байха комплексно фермэнүүд баригдана, ашаглагдана. Фермэнүүдые томодхожо, ажалыень онъhон аргаар хэхэдэ үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлнэ, абтаhан продукциин үнэ сэн хямдарна. Жэшээнь «Эрдэм» совхозой hаалинн 1-дэхи фермын жэшээ дээрэhээ элеэр хаража боломоор.

Худөө ажахын үйлэдбэридэ зарим тэды амжалтын туйлагдабашье, гектар бүриин ургаса, мал ажалай ашаг шэмэ дээшэлүүлгэдэ бии байhан нөөсэнүүд дүүрэн хэрэглэгдэнэгүй. Эдэ хүдэлгэлдалнуудые усадхалгада нютагай зарим Соведүүд, сэг үргэлжын комиссинууд болон депутадууд эдэбхи үүсхэл багатайгаар ажаллана, абтаhан шиидхэбэринүүд олонхи ушарта бэелүүлэгдэнэгүй гэжэ сесси дээрэ тэмдэглэгдээ.

Мал ажал эрхилэгшэдэй бии байhан дутагдалнууд юунhээ эхитэйб гэжэ асуудалда харюусахадаа, үгэ хэлэгшэд ниитын hүрэг малда хүсэд хүрэхэ шэмэтэ бүдүүн тэжээл бэлдэгдэнэгүй гэжэ тэмдэглээ. Хэрбээ арбаад жэлэй урда тэдэ аймаг дотор гектар бүриhөө 150—200 центнер кукурузын набша намаа хуряагдажа, бодо малhаа гадна, конидто хүсэд хүрэхөөр кукурузын силос дарагдадаг hаа, hүүлэй үедэ га бүриhөө арайхан гэжэ 70—80 центнер ургаса хуряагдана. Энэ жэлдэ аймаг дотор гектар бүриhөө 71,4 центнер кукурузын набша намаа, 110 центнер куузику, 68 центнер хартабха, 10,3 центнер ороохото ургамал абтаа. Тиихэдэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз га бүхэнhөө 20 центнер кукуруза хуряаhан байха юм.

Ажалшадай культурна ажаhуудалай үдэр бүриин эрилтэ хангаха үүргэтэй хүн зургаануудай ажал ябуулгада бии байhан дутагдалнуудые усадхаха асуудалнуудта сесси ехэхэн анхарал хандуулаа.

Ретранслятор муугаар хүдэлнэ, радио байд лэ гэд дуугархаа болишоо. Үглөөгүүр hүүлэй hониние Москва, Улаан-Үдэhөө дуулангүй ажалдаа гараха болоо гэжэ «Искра» колхозой түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай Герой Е. В. Иванов хэлхеэ холбооной отделениин хүдэлмэрилэгшэдые шүүмжэлбэ.

Сессидэ хабаадагшад хэлсэгдэhэн асуудалаар тодорхой шиидхэбэри баталан абаа.

Манай корр.

ТЕАТР

„ЦЫРЕМПИЛ РАНЖУРОВ"

Буряадай Ленинэй орденто оперо ба баледэй театрай найруулжа табиhан хүгжэмтэ зүжэгүүдые манай улаан-үдынхид хододоо hонирхон харадаг. Тиимэhээ шэнэ зүжэгэй табигдахые ехэтэ хүлеэдэг заншалтай. Шэнэ зүжэг найруулжа табиха тиимэшье хүнгэн хэрэг бэшэ. Премьерэ бүхэниинь ёhотой hайндэр шэнги hанагдаха юм. Тиигэншьегүй яахаб даа. Зохёохы ажалтанай оролдолго, хэды үдэрэй бэлэдхэл бэелүүлэгдэжэ, харагшадай үзэмжэдэ табигдана бшуу. Тиихэдэ нютагай байдалда зорюулагдажа бэшэгдэhэн зүжэг бүришье hонирхолтой байдаг.

Буряадай мэдээжэ композитор Бау Ямпиловай бэшэhэн «Цыремпил Ранжуров» гэжэ оперооор хүн зон ехэтэ hонирхоно. (Либреттыень Ю. Хазанов бэшэhэн байна). Энэньшье ойлгосотой. Юуб гэхэдэ, оперын гол герой Буряадай түрүүшын революционер Цыремпил Ранжуров ха юм. Тэрэ совет засагай түлөө эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ, Сибириин революционно хүдэлөөнэй хүгжэлтэдэ хубитаяа оруулhан. Мэдээжэ композиторые дүлэтэ революционерэй гэрэлтэ hайхан образ ходо hонирхуулдаг байгаа. Энэ шухала темэ Эхэ орон, социалис байгуулалта, үе саг гэжэ нангин үгэнүүдтэй нягта холбоотой ха юм. Буряад арадайнгаа эрэлхэг хүбүүнэй, ёhотой тэмсэлшын ажал ябуулгые, толотомо hайхан хэрэгыень домоглон магтахаhаа дэмбэрэлтэй юумэн үгы бшуу. Минии hанахада, композитор hанаhанаа хүсэлдүүлжэ шадаа.

Түрэ найр хэжэ байhаар оперо эхилнэ. hая гэр бүлэ болоhон Цыремпил Бальжима хоёрые айлшад халуунаар амаршална, hайн hайханиие хүсэнэ. Юрөөлэй дуунуудые зэдэлүүлнэ, ёохор наадашье хэнэ. Ажабайдалай эгээл hайхан саг эхилээ гэжэ hанахаар. Теэд гэнтэ урагшагүй юумэн болошоно. Хасаг офицер Дугар хажуудаа сагдаануудые дахуулhаар ороно. Дугар Бальжимада дуратай, теэд тэрээндэ хэрэгсээлгэнэгүй. Тэдэнэр хаанай сэрэгтэ хүбүүдые гатажа ябаhанаа мэдүүлнэ. Цыремпил Ранжуров сэрэгтэ ошохо болоно. Айлшад Дугарые аргадаад туршана, хожом ерэхыень гуйна. Теэд нэтэрүү Дугар зүбшөөнэгүй, үhөөгөө нэхэнэ. Цыремпил инаг дуратай Бальжиматайгаа, айлшадтайгаа хахасаха баатай болоно. Оперын эгээл уйдхартай, гуниг гашуудал түрүүлмэ үзэгдэл энэ гээшэ.

Цыремпил Шэтэдэ алба хэнэ. Энээниие Бальжима мэдээд, уулзажа хөөрэлдэхэ аргагүйдөө шаналнa. Анханhаа хүнүүдтэй нүхэсэжэ, шууялдажа, баясажа ябаhан хүбүүн эндэшье гансаардагүй. Шэтын большевигүүдтэй танилсажа, Василий, Катя, Мархай, Цырен, Антон гэгшэдтэй нүхэсэнэ. Хүдэлмэришэдэй буhалгаан болоjo, тэдэниие номгоруулхыень Цыремпилые эльгээлсэнэ. Теэд буряад революционер хүдэлмэришэдэй урдаhаа буудахаяа эрид таhа арсана. Түрмэдэ хаагдаад, нүхэдэйнгөө ашаар тэндэhээ тэрьедэнэ. Мархай гэгшэнь харата муухай дайсан байжа, энээн тухайдань Дугарга мэдүүлнэ. Дугар бусад сагдаанартайгаа большевигүүдэй хойноhоо hалангүй мүрдэжэ ошоно. Тиигэжэ бүлэг большевигүүд баригдана. Цыремпил Мархайе буудажа унагаана. Теэд өөрөө дайсанай hомонhоо унаха юм. Сагаантанай хара муухай ааша үндэhөөрөө сарагдаа. Совет засаг нютаг бүхэндэ байгуулагдажа байна гэhэн мэдээн ерэнэ.

Тус оперо жанрай талаар героико-романтическа удхатай зүжэг болоно. Үйлэ, үзэгдэл бүхэниинь нэгэ жэгдээр хүгжэнэ. Зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгэн харамаао, одоол зүрилдөөтэй шанга зүйлнүүд али олон дайралдана. Оперо зургаан үзэгдэлhөө бүридэнэ. Үзэгдэл бүхэниинь өөрын онсо найруулгатай, урдахи үзэгдэлөө үргэлжэлүүлэн хүгжэнэ. Үнэншэмэ хурса, тодо hонор. Геройнуудынь ондо ондоонууд гэхэ гү, али өөрын hанал эрмэлзэлтэй, түхэл шарайтай. Хайрлаха, дурагүйдэхэшье ушартай байгдана. Ажабайдалда иимэ хүнүүдтэй дайралданаб гэжэ hанахаар. Энэнь авторай амжалта гээшэ.

Жэшээнь, Цыремпил инаг дуратай хани нүхэр байхаhаа гадна, эрэлхэг зоримгой революционер мүн. Тиихэдэ аялдар зулгы абари зантай Бальжима бүхы сэдьхэлhээ дурлахаhаа, гуниг гашуудалда эзэлэгдэхэhээ гадна, революциин хэрэгтэ үнэн сэхэ байhанаа харуулна. Уян сэдьхэлэй утаhан, тэмсэлэй орёо хүшэр харгы зам — зүжэгэй гол байгуулалта иимэ.

Большевигүүдэй бүлэг ударидажа ябаhан Василий хэды шэнээн зоригтой, хатуу сэдьхэлтэй хүн гээшэб! Хаанаб даа гансаараа hууходаа, сэдьхэлээ уярдагшье hаа, олоной дунда бэеэ барижа шадана, харгыень зүбөөр заажа үгэнэ. Энэниие нэгэл hүрөөтэй шанга, нэгэл уянгата ирагуу аялга хүгжэм гэршэлнэ.

Ирагуу гоё гэхэ гү, али уянгата нугархай аялга хүгжэмэй зэдэлээндэ дууhан эзэлэгдэнэбди. Уянгата ирагуу аялга хүгжэм үнэхөөрөөшье бии. Энэньшье ойлгосотой. Оперын геройнууд бултадаа шахуу залуу ха юм. Инаг дуранай, мүн революциин долгиндо абтанхай, айха hүрдэхые мэдэнгүй урагшаа шармайн жүдхэнэ. Теэд яахаб? Ямаршье орёо хүшэр, hамуутай сагта инаг дуранай булаг хододоо бурьялжа, урма зориг бадаруулжа байгаа бшуу.

Цыремпил Бальжима хоёрой инаг дурые hанаа амархан хаража болохогүй. Буряад арадай уянгата дуунай аялга одоол талаар тунаса зэдэлжэ, хоёр инагай бэе бэедээ таhаршагүй дуратайе харуулна. Эндэ гайхахаар, ойлгожо ядахаар юумэн үгы. Тон ойлгосотой, тодо hонор. Нэгэдэхи үзэгдэлэй үедэ Цыремпил Бальжима хоёр уулзажа, бэе бэедээ дуратайгаа мэдүүлнэ. Зүгөөр, «Холын замда ябахам» гэжэ дуэт дууниинь сэдьхэл дайрама, гуниг түрүүлмэ аялга хүгжэмтэй.

Цыремпил үнэхөөрөөшье холын замда мордоно. Энэнь тэмсэлэй зам гээшэ. Тиихэдэ Бальжима инаг нүхэрөө бэдэржэ, революционно тэмсэлэй харгы замда гарана. Дүрбэдэхи үзэгдэл мартагдашагүй. Василиин уянгата дуун сэдьхэл дайрана. Шагнажа hууходa, аятай зохид. Оршолон байгаалиие hайхашаан хаража, тайгын горхоной шолшогонон урдахые шагнаха юм. Горхоной харьялаан, хүгжэмэй уянгата аялга. Василиин дүрэ сэдьхэлые бүри дүүрэнээр, үнэншэмэ хурсаар харуулха хэрэгтэ энэ үзэгдэл горитой нэмэри болоjo үгэнэ.

Цырен эндэhээ холо байдаг инаг дуратай басаган тухайдаа бодомжолон дуулана. Түрэл нютагhаа холо байжа, шэнэ байдалай түлөө тэмсэлдэ бодоhон хүбүүнэй гуниглал ойлгосотой.

hайн талын геройнуудай дуулаха дуун одоо сээжын оёорhоо зэдэлжэ, буряад дуунай хухалга нугалбариин яhала бии байhые эли бодо гэршэлнэ. Тэрэшэлэн совет дуунуудай зарим маяг хэлбэри тон шадамараар хэрэглэгдээ гээшэ. Большевигүүдэй, жэшээнь, Василий болон бусадай түхэл шэнжые, абари зангые зураглан гаргаха хэрэгтэ энэнь яахын аргагүй туhална. Маршын аялга тон элеэр зэдэлнэ. Зэдэлэншьегүй яахаб даа. Революционно тэмсэл хододоол урагшаа шармайhан, маршын hүрөөтэй алхасаар дабшаhан удхатай ха юм.

Дугар, Мархай болон хаанта засагай түшэмэлнүүдэй түхэл шарайе зураглан харуулхадаа, автор тад ондоо, шэхэндэ хажараар дуулдама аялга хүгжэм хэрэглэнэ. Нэгэ жэгдээр, аятай зохидоор зэдэлhэн аялга хүгжэм дуулданагүй. харин урагшагүй байдалда орохоо байhан этэгээдүүдые наадалhан, ёгтолhон удхатай уянга зэдэлхэ юм.

Дугар хэрзэгы хүйтэн сэдьхэлтэй дайсан гээшэ. Хүжүүнээр эрьелдэжэ байхань, бүдүүрхүү янзатайгаар дуулахань одоо зэбүүдэhэ хүрэмөөр. Энэ талань дүрбэдэхи үзэгдэлдэ илангаяа тодо элеэр харагдана.

Цыремпил Ранжуровай рольдо Буряадай АССР-эй арадай артист Д. Дашиев артист В. Васильев гэгшэд дуулана. Энэ рольдо дуулахань үнэхөөрөөшье бэрхэтэй. Тиигэбэшье артистнар бүхы бэлиг шадабаряа хэрэглэжэ, революционерэй түхэл шарайе тобойсо харуулжа шадаа. Минии hанахада, энэ образ артистнарай бэлиг шадабаряа нарижуулха, баяжуулха хэрэгтэ түлхисэ болоjo үгэhэн байна.

Бальжимын роль артистнар Н. Жатнуева, Г. Абиякий хоёрто даалгагдаhан юм. Сээжын оёорhоо, утаар татажа дуулаха тиимэшье хүнгэн хэрэг бэшэ, нилээд ехэ бэлиг шадабари, бэлэдхэл хэрэгтэй бшуу. Ганса дуулаха бэшэ, үшөө тиихэдэ драматургин ёhо гурим мэдэхэ, тэрэнээ геройниин абари занда тааруулжа хэрэглэхэ хэрэгтэй ха юм. Хоёр артистка хэр зэргэ дуулажа шадааб? Буряад дуунай аялга хухалга хэрэглэхэ талаар Н. Жатнуева онсо шалгараа. Тиихэдэ сценическэ арга боломжонуудые Г. Абиякий гүйсэд hайнаар хэрэглээ.

Большевик Василий гэгшын роль СССР-эй арадай артист Л. Линховоин, РСФСР-эй габьяата артист К. Базарсадаев, артист М. Турчанис гэгшэдтэ даалгагдаhан байна. Хэниинь хэншье гэшэгүй, ёhотой революционерэй түхэл шэнжые чhала үнэншэмөөр харуулхые оролдоо. Л. Линховоин бэеэ баринги, большевигэй ёhо гуримые наринаар баримталан дуулаа. Харин К. Базарсадаев заримдаа дэн лэ үлүүсэ hайнаар гэхэ гү, али бэеэ барихые оролдонгүй дуулаhан байна.

Оперын бусад рольнуудта дуулаhан артистнарые, жэшээнь, РСФСР-эй габьяата артистнар С. Раднаев, В. Буруев, Буряадай АССР-эй габьяата артистнууд Ю. Данилова, Н. Панчуков, артистнар В. Драгин, Г. Тушемилов гэгшэдые онсо тэмдэглэмээр.

Энэ оперо бэлдэхэ талаар дирижер Э. Кивилоо, хормейстер В. Кузнецов гэгшэдэй габьяа ехэ. Шэмэглэл гоёолтыень уран зурааша А. Тимин нюдэндэ дулаанаар хэhэн байна. Үлүү hарюу юумэн үгы, зүжэгэй зүйл бүхэндэ тааранхай.

Гэхэтэй хамта дутагдалнууд бии. Хатар наада хаража баясаа hэмди. Тиибэшье энээн тушаа балетмейстер, РСФСР-эй арадай артист П. Абашеев hайнаар бодомжолоогүй ха. Режиссурын талаар ажаглалта юуб гэхэдэ, нэгэдэхи үзэгдэлдэ бүхы юумэн яhала hайнаар ябажа байhан аад, гэнтэ хооhон байдал үзэгдэшэхэ юм. Хаража hууходa, нэгэл тиимэ аягүй. Наадажа, дуулажа байhан артистнар бэе бэеэ уридшалан ойлголсожо, үлүү hарюу юумэ хэхэгүй аабза. Бэе бэедээ нюргаараа харалсажа зогсохонь хэр зүб ааб? Инаг дуратай Цыремпилтэйгээ хахасахаа байхадаа, заабол нюргаараа хаража зогсохо гэжэ гү? Энээн тушаа бодомжолхоор байна.

Юрэнхы дээрээ, Бау Ямпиловай хүгжэмтэ зохёол хүн зониие яhала баясуулма бүтээл болоо гээшэ Буряад оперын нилээд урагшагайгаар хүгжэжэ байhые үшөө дахин гэршэлнэ.

В. ЛАЗАРЕВА,
хүгжэм шэнжэлэгшэ.

ПОЛИИН МАСТЕРНУУД БЭЛДЭГДЭНЭ

Механизаторай мэргэжэлнүүдые олоороо шудалха hуралсал эмхидхэhэн Саратовска областиин Марксовска районой, Смоленскэ областиин Демидовскэ районой хүдөө нютагай хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлые РСФСР-эй Хүдөө ажахын ба Совхозуудай министерствэнүүд коллегинүүдэйнгээ хамтын заседани дээрэ hайшааба.

Хүдөө нютагта байбал — техникэ жолоодожо hура! гэhэн шухалын шухала гурим эдэ хоёр районой газар тарялангай хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр бүри сахидаг зайлашагүй заншал болонхой. Эдэнэй олониинь ростовойхидой жэшээгээр трактористнууд, комбайнернууд, шофёрнууд, уhа бүлэдэг станцинуудай машинистнууд, газар уhалагшад болохо, тиин зунай полевой хүдэлмэриин үедэ техникэеэ хүсэд бүрин хэрэглэхэ, тарилгын, хуряалгын агрегадуудай хүдэлмэриие хоёр халаанаар эмхидхэхэ гэжэ шиидээ.

Үбэл боломсоорнь, эндэхи бүридхэлшэд, кладовщигууд, механическа мастерскойнуудай ба барилгын цехүүдэй хүдэлмэришэд, районуудай түбүүдтэхи элдэб эмхи зургаануудай ба организацинуудай нягталан бодогшод, алба хаагшад партада hуунхай. Мүнөө Марксовска райондо — 820 хүн, Демидовскэ райондо 247 хүн hурана.

(ТАСС).

Москвагай түлөө тэмсэлдэ зорюулагдана

«Москвагай түлөө!» (1941 оной декабрь) — уран зурааша Евгений Данилевский диорамая нигэжэ нэрлээ. Тулаhаа Калинин хүрэтэрхи фронтын участогуудай нэгэндэ болоhон добтолго тэрэнэй зураг дээрэ харуулагдана. Автор энэ зурагаа бүтээхын тула киногой болон фотоматериалнуудые хэрэглэhэн, дайнай мэдээжэ военачальнигуудтай хөөрэлдэhэн, дайнай болоhон газарнуудаар ябажа хараhан байна.

Е. И. Данилевский М. Б. Грековэй нэрэмжэтэ алтан, мүнгэн медальда хүртэhэн. Тэрэнэй зурагууд Рязань, Киев, Ленинград, Москва, Пермь болон Измаилда харуулагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Е. И. Данилевский шэнэ зурагайнгаа дэргэдэ.

ТАСС-ай фотохронико.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указhаа

БАЙГААЛИ ХАМГААЛХА БҮХЭРОССИН БҮЛГЭМЭЙ ЭДЭБХИТЭДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Тойрон байгаа байгаалиие хамгаалха, байгаалиин баялигуудые аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ талаар габьяатай байhанайнь түлөө шагнаха:

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Шаргаев Матвей Александровичые — байгаали хамгаалха Бүхэроссин бүлгэмэй Буряадай республиканска соведэй президиумэй түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай зоологиин лабораториие даагша.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» ГЭҺЭН МЕДАЛЯАР

Морозов Николай Гавриловичые — байгаали хамгаалха Бүхэроссин бүлгэмэй Буряадай республиканска соведэй, ахалагша инструктор.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1974 оной ноябриин 28.

ХҮДЭЛМЭРЕЭ ХУБИЛГАҺАН АПТЕКЭ

Зимадыль Нигматулович аптекые даажа хүдэлhөөр оройдоол гурбан жэл болоно байна. Үнгэрhэн үедэ энэ хүнэй оролдосоор бүтээhэн ажал яhала ехэ. З. Н. Башировай ажал тухай тобшохоноор хэлэжэ үгэмөөр. Тэрэнэй эндэ ажалладаар томилогдоходо аптекэ баригдаhан сагhаа хойшо засабарилгада ороогүй, эм дом хадагалха складшье үгы, пеэшээр дулаасуулагдадаг байhан юм. Иимэ гэртэ бэлдэгдэhэн эм дом тооhондо, шииг нойтондо абтадаг, шанар шэнжээ алдадаг hэн. Тиимэhээ Зимадыль Нигматулович Баширов энэ шухала хэрэгтэ онсо анхаржа, котельнэ барюулаад, гуралай хүсөөр дулаасуулдаг болгобо. Мүнөө аптекэ соо дулаан, ариг сэбэр, хүдэлмэрилэгшэдтэшье амар болошоо. Иигэжэ аптекын байдал hайжаруулhанhaa ажалайнь бүтээсэ, түсэбэйнь дүүргэлтэшье дээшэлжэ эхилээ. Жэшээнь, 1973 ондо эм дом худалдалгын түсэбэй дүүргэлтэ 105 процент болоhон байна. Харин энэ жэл 115 процент дүүргэхээр хараалагдана. Аптекын хүдэлмэрилэгшэд малшадые эм домоор дүүрэн хангаха тула гол анхаралаа хандуулна. Тиихын тула холын малшадта ошожо, тэдэнэй hанамжа дурадхал, эрилтэ мэдэжэ абана. hүүлдэнь хэрэгтэй эмүүдэй олдоходо захиhан малшадта «Танда хэрэгтэй эм асарагдаа. hаяар ерэжэ абахадатнай болохо» гэhэн бэшэг эльгээдэг гү, али аптекын хүдэлмэрилэгшэд өөhэдөө тэдэнэрээ абаашажа үгэдэг байна. hүүлшын гурбан жэл соо ажалшадай зүгhөө аптекын нэрэдэ нэгэшье гомдол ороогүй.

Аймагай больницын мэргэжэлтэдэй бригадада оролсон, аптекын хүдэлмэрилэгшэд холын малшадаар ябажа, медицинскэ хэрэгсэлнүүдые болон эмүүдые худалдадаг болонхой. Хүдэлмэрилэгшэд үнгэрhэн үедэ аймагай колхоз, совхозуудай холын гүүртэ, фермэнүүдээр 10-аад дахин ябаhан байна.

Яруунын аймагай түбэй 16-дахи аптекын эбтэй багахан энэ коллективтэ өөhэдын социалис мүрысөөнэй түрүүшүүл, коммунис ажалай ударнигууд бии юм. Ажалай ветерануud Евдокия Доржиевна Сосормаева, Бронислава Петровна Байбородина гэгшэд медаль болон Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагданхай.

Залуу мэргэжэлтэд Г. П. Житихина, Л. М. Горина, Т. В. Балакирева гэгшэд коммунис ажалай ударнигууд юм.

М. БАДЕЕВА.

АЯНШАЛАГШАДЫЕ УРИНАБДИ

1975 оной февралиин 25-hаа мартын 15 болотор: **Улаан-Үдэ — Новосибирск — Уфа — Куйбышев — Ульяновск — Казань — Ленинград — Омск — Красноярск — Улаан-Үдэ** гэжэ хотонуудаар турпоезд ябаха юм. Апрелиин 24-hөө майн 17 болотор: **Улаан-Үдэ — Новосибирск — Уфа — Смоленск — Минск — Брест — Вильнюс — Каунас — Калининград — Ригэ — Псков — Ленинград — Красноярск — Улаан-Үдэ.**

Сентябриин 11-hээ 29 болотор: **Улаан-Үдэ — Новосибирск — Киев — Одессэ — Херсон — Севастополь — Волгоград — Уфа — Улаан-Үдэ.**

Иимэ маршрудаар амаралтынгаа үедэ аяншалха дуратайшуулые аяншалга, экскурсиин бюро урина.

1975 оной январиин 8-hаа Геленджик гэжэ курорт айлшалжа, Хара далайн эрьедэ амархадатнай болохо. Геленджигтэ аяншалгын гурбан бааза, хоёр автотурбаза хүлеэнэ. Тиимэhээ курортын газарнуудаар, хизаар ороноо шэнжэлхэ музейдэ, виноградай баян ургаса хуряадаг «Геленджикский» гэжэ совхоздо, Новороссийск городто ошожо, катераар далай дээгүүр сэнгэхэ аргатай байхат. Аян замда ябажа, аятай зохидоор амархыетнай хүсэнэбди. Манай адрес: 670000: Улаан-Үдэ хото, Советскэ үйлсэ, 28, 5-дахи таhалга.

С. ВИННИК,
аяншалга, экскурсиин бюрогой методист.

хилын саанаhаа
телефон · телеграф · радио

БАНГКОК

Таиландда совет выставкэ нээгдээ

ТАСС

Таиландын ниислэл хотодо декабриин 2-ой үдэр нээгдэhэн, Совет гадаадын худалдаа наймаанай нэгэдэлнүүдэй эд товарай выставкэ амжалтатайгаар харуулагдажа үргэлжэлhөөр. «Бангкок пост» газетэ выставкын хүдэлмэри шэнжэлхэ зуураа, эндэ табигдаhан эд товарнууд совет промышленностиин ехээр хүгжэжэ байhые гэршэлнэ гэжэ бэшэнэ. Агууехэ гүрэнүүдэй хоорондохи шахардуу байдалай hуларhанhaa уламжалан, Таиландда совет выставкэ эмхидхэгдэхэ аргатай болоо. Бүхы дэлхэй дээрэхи политическэ оршон байдал нилээд hайжараа гэжэ тус газетэ бэшэбэ. Баруунай ба американ тала баридаг hачал бодол урда тээнь Таиландда ехээр дэлгэрэнги байhан юм. Харин мүнөө Советскэ Союзтай, социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудтай хани ёhоной харилсаан тогтоогдожо эхилээ гэжэ энэ газетэ тэмдэглэнэ.

АМГАЛАН БАЙДАЛАЙ АША ТУҺАДА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй. Франциин Республикын Президент В. Жискар д'Эстэнэй хоорондын хөөрэлдөөнүүд уласхоорондын олониитын ба мэдээсэлэй эмхи зургаануудай гол анхарал татана. Совет-француз дээдэ тушаалтадай hаналаа мэдэлсэхэ ээлжээтэ уулзалга бүтэмжэтэй, үрэтэй оршон байдалда үнгэржэ байна гэжэ газетэнүүд ба радио мэдээсэнэ, Рамбуйедэ эмхидхэгдэhэн обедэй үеэр Л. И. Брежневэй. В. Жискар д'Эстэнэй хэлэhэн үгэнүүд тунхаглагдана, шэнжэлэгдэнэ.

Франко-совет дээдэ тушаалтадай хөөрэлдөөнүүдэй түрүүшын үдэр олон асуудал шэнжэлхэ, хоёр ороной хоорондын харилсаанай гол асуудалнуудые гүнзэгыгөөр хаража үзэхэ арга олгобо гэжэ Парижай «Юманитэ» бэшэнэ. Энэ обедэй үедэ Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгые шэнжэлхэ зуураа, хамтын оролдолго хүсэлэлгэ хоёр ороной хоорондын ашатай туhатай харилсаа холбооной найдамтай hуури габиха байха гэhыень тус газетэ тусхайлан абажа тэмдэглэнэ.

Худалдаа наймаа эрхилдэг нүлөө ехэтэй бүлэгүүдэй hанал бодолые элирхэйлхэ олохон асуудалнуудаар Рамбуйедэхи хөөрэлдөөнүүдэй үедэ хэлсээн туйлагдаха шэнжэтэй байна гэжэ Франциин «Эко» газетэ бэшэнэ.

Шахардуу байдал саашадань улам hуларуулха зорилготой политическэ харилсаа холбоогоо бүри үргэдхэхэ, Франциин ба Советскэ Союзай хоорондын экономическа харилсаанда шэнэ эршэ олгохо гээшэ Рамбуйедэхи уулзалгын гол удха болоно, политическэ оршон байдал заhаруулгын, Европодохи ба бүхы дэлхэй дээрэ ашатай туhатай харилсаа холбоо үргэдхэхэ хэрэгтэ шухала хубита болохо байха гэжэ «Франс-Суар» газетэ бэшэнэ.

Эб найрамдалай түлөө француз хүдэлөөнэй секретариадай Парижда тунхаглаhан мэдүүлгэ Л. И. Брежневэй, В. Жискар д'Эстэнэй хөөрэлдөөнүүдые hайшаан дэмжэнэ. «hаналаа мэдэлсэхэ энэ уулзалга Европодохи аюулгүй байдалай, зэбсэгүүдые хуряалгын ба харилсаа холбооной асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ зохихо хубитаяа оруулхыень Эб найрамдалай түлөө французуудай хүдэлөөн хүсэнэ», — гэжэ тэрэ мэдүүлгэ дотернь хэлэгдэнэ.

Французууд ба совет хүнүүд политическэ, ниитын ондоо байгууламжатай оронуудай хоорондо хани барисаанай, үгээ ойлголсолгын ба эдэбхитэй харилсаанай hабагша холбоонуудай тогтоогдожо болохо байhанай жэшээ харуулаа гэhэн Президент В. Жискар д'Эстэнэй үгые Франциин хэблэл үргэмөөр дурдан бэшэнэ.

ВАШИНГТОН

П. Э. Трюдогой пресс-конференци

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, США-гай Президент Дж. Фордын Владивосток шадар уулзаhан ушар — шахардуу байдал hуларуулха политикын үргэлжэлүүлэгдэжэ байhанай эрхим гэршэ жэшээ болоно. Совет-американ дээдэ тушаалтадай hаяын хөөрэлдөөнүүдэй удха шанарые албанай хэрэгээр эндэ ерээд байhан Канадын премьер-министр П. Э. Трюдо нигэжэ сэгнэнэ.

Л. И. Брежневэй, Дж. Фордын уулзалгын үрэ дүнгүүдые, илангаяа стратегическэ зэбсэгүүдые саашадаа хизаарлаха хэмжээнүүд тухай зүблэрэлгын туйлагдаhые Канада hайшаана гэжэ П. Трюдо пресс-конференци дээрэ тусхайлан тэмдэглэбэ.

Сагаан байшан США-гай Президенттэй хөөрэлдэhэн тухай мэдээсэхэ зуураа, хоёр талын харилсаанай ба уласхоорондын асуудалнуудые зүбшэлөөбди. Зарим хэдэн асуудалнуудаар түрүүшын ээлжээндэ элшэ хүсэнэй ба худалдаа найманай асуудалнуудаар, хоёр ороной хоорондо арсалдаанууд бии байhаар гэжэ Канадын премьер-министр тусхайлан тэмдэглэбэ.

НЬЮ-ИОРК

Американ „Демократяар" дарлагдан

ТАСС

США-гай национальна үсөөнхи — 23 миллион негр зон. Америкын улад зон — индеецүүд ба дарлагдан мүлжэгдэhэн бусад үндэhэ яhатад — политическэ, социальна, ниитын хүшэр бэрхэшээлтэй, доромжологдодог байдалда ажаhууна.

Хуули гаргадаг дээдын зургаан — конгрессэй 535 депутадай оройдоол 17-ниинь негр юм. Энэ хадаа хуули гаргагшадай оройдоол 3 процентнь болоно. Хэрбээ США-гай хүн зоной 11 процентнь негрнүүд байбал, дээрэ дурдагдаhан хубинь тон бага гээшэ ааб даа. Хүн зоной 20 процентнь болохо негрнүүдэй ажаhуудаг урда штадуудта хара шарайтаниие хайра гамгүйгөөр хашана харшална, дарлана, мүлжэнэ. Эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө негр арадай олон жэлэй туршада эгэршэгүй тэмсэжэ байгаашье hаань, штадуудай hунгуулиин зургаануудтахи эдэнэй түлөөлэгшэд оройдоол 1 процентнь болоно.

БАНГКОК

Камбоджодохи байлдаанууд

ТАСС

Сүлөөлэлгын хүсэнүүдэй артиллеристнууд Пномпениин зүүн-урда захаар шэбээлhэн дайсанай сэрэгэй түхеэрэлгэнүүдые ракетэнүүдээр буудаба.

Лон-Нолой армиин командовани ниислэлэй оршон тойронхи «хамгаалгын хилэнүүдые үргэдхэхэ» ябуулга хэжэ эхилээ.

РИМ

Правительствын программа hайшаагдаа

ТАСС

Италиин сенат христиан демократ Альдо Моро түрүүтэй, хоёр партиhаа бүридэhэн шэнэ правительствада олонхиин дуугаар этигэл найдабари үзүүлээд, тэрэнэй программые hайшааба.

Засаг баригша коалицида ородог христианско-демократическа, республиканска партинуудые түлөөлдэг сенаторнууд энэ программые бүрин дэмжээ.

Социалистнууд ба социал-демокрадууд правительствада ороогүй болобошье, парламент дээрэ тэрэниие дэмжэжэ дуугаа үгэhэн байна. Сенаторнууд - коммунистнууд правительствын программые буруушаажа дуугаа үгөө.

НЬЮ-ИОРК

„Пионер-11" гэжэ станциин ниидэлгэ тухай

ТАСС

«Пионер-11» гэжэ планетэнүүд хоорондын автомат станци Юпитерэй нюруунhaa 43 мянга тухай километрэй зайда ниидэжэ үнгэрөөд, Сатурн тээшэ шэглэн дабшажа ябана гэжэ США-гай Аэронавтикын ба замбуулинай дайдые шэнжэлхэ национальна управлениин түлөөлэгшэд мэдээсэбэ.

«Пионер-11» станци Юпитерэй хажуугаар гараха зуураа, энэ планетын нюур талын фото-зурагуудые, тэрэ тоодо Газарhаа адаглажа шадагдахагүй полярна районуудайнь зурагуудые, Дэлхэй тээшэ дамжуулба. Станциин приборнууд ба түхеэрэлгэ онсо эбдэрэлдэ оронгүй, Юпитерэй радиационно бүhэлүүр соогуур дамжан гараhан байна.

«Пионер-11» станциин ниидэлгын замынь иимээр багсаагдан хараалагданхай гэбэл, энэ станци Юпитерэй татасын нүлөөн доро тус планетын хажуугаар ниидэжэ гараhанай удаа Сатурн тээшэ шэглэн дабшаха, 1979 оной сентябрьда энэ планетэ дүтэлхэ зэргэтэй гэжэ НАСА соносхоо. «Пионер-11» гэжэ станци Сатурнын дүхэриг дотор орохо, энэ планетын нюур талаhаа 10 мянга тухай километрэй зайда ниидэжэ гарахаар түсэблэгдэнэ.

ЛОНДОН

ТЭСЭХЫН АРГАГҮЙ МУУ БОЛОХООР ХҮЛЕЭГДЭНЭ

ТАСС

Үйлсэнүүдээр ябалгын абяа шэмээнэй хэтэрүү ехэ болоhонhoo уламжалан, Британиин аралнуудта байдаг хүн зоной хахадайнь байдал 1980 оной үеэр тэсэхын аргагүй болохо гэhэн тобшолол правительствын тусхай комисси хэхэ баатай болоо.

Ашаанай ба хүнгэн автомобильнуудай абяа шэмээнэй хэм хэмжээнhээ хэтэрүү болоhонhoo шалтагаалан, мүнөө промышленна районуудтахи найман миллион англичанинууд ехээр ядардаг болоод байна.

Хэрбээ замаар ябалгын мүнөөнэйнгөө темпээр олошороо hаань, 1980 оной үеэр 29 миллион англичанинуудай бэеын элүүртэ аюул тохёолдохо байна.

САЯАНҺАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

ДАБААНАЙ СААНА — ДАБААН

РЕПОРТАЖ

Энэ хүнтэй хэзээшье танилсаһанаа һанадаггүйб. Юуб гэхэдэ, Хэжэнгэ нютагта түрүүшынхеэ ерэһэн хүн бүхэн Гунгаржаб Ванзатович Гончиковые таниха, тэрэнэй нэрые заатал һаа дуулаһан байха.

Хэжэнгэ нютаг ехэ бэшэ. Баруун тээһээ — мүнгэн аргамжа хаяһан мэтээр мушхаран урдаһан Хэжэнгэ гол. Зүүн тээһээ — хабсагайн боориһоо эхитэй Худан голой хурдан түргэн долгин. Эдэ хоёр гол Хэжэнгэ нютагай тэгэндэ уулзажа, эршэтэ долгиёо Үдэ гол тээшэ түлхин түлхин байдаг. Нэгэ голой уһа уужа, утаа утаагаа харалсан һуудаг ажалша бэрхэ хүн зон ажахыгаа эрхим һайнаар эрхилжэ, арбай таряанай дээжэ, атар талын тарган малай мяхые, хун сагаан хонин һүрэгэй торгон нооһые, нугын шэмэтэ ногооной амтатайе мэдэһэн үнеэдэй һүнэй һайханиие Эхэ орондоо элбэг дэлбэгээр тушаажа байдаг.

...Хэжэнгын совхозой һаалиин гүүртэ. Үглөөнэй һаамай дүүрэжэ үрдеэдүй байхада, үндэр бүхэөгтэй «Автолавка» гүйлгэжэ ерэбэ. Тэрэнэй кабина сооһоо үндэр ута хүн гаража, «Улаан булан» гэжэ гаршагтай гэрэй үүдые түргэн татаад орошобо.

Үнеэдээ һаагаад, һүеэ хэмжэжэ, тушаажа байһан һаалишад Гунгаржаб Ванзатовичые харамсаараа, баярлашаба хэбэртэй.

— Гунгаржаб ахай, сэмбээр оёгдоһон үбэлэй гуталнуудые асараа гүт?

— Танда Энэдхэгэй сай бии гү?

— Мүнөөдэр та ковер асараа гүт?

— Дабһалһан селедко бии гү?

Иимэ асуудалнууд дээрэ дээрэһээнь бууна. Гунгаржаб Ванзатович даруу номхоноор эдэ асуудалнуудта харюусажа, «Автолавкынгаа» хойто үүдые нээжэ, машина соогоо орошобо. Тиигээршье байтар худалдаа наймаан эхилшэбэ даа.

— Минии басаганда 35-дахи хэмжүүрэй сэмбэ сабхи хэрэгтэй юм һэн. Басагамни булгайр гуталаар даарижа ябана.

— Гушан зургаадахи хэмжүүрэй гутал түргэн наашань үгыт.

— Юун гуталаа хэлээд һалахаяа болиһон һамгад бэ?! Намда ногоон сай хэрэгтэй!

«Автолавкын» хойгохи үүдэндэ үрдилдөөн болоно. Зарим һамгад түрисэлдөөдшье үзэнэ.

Һаалишан Инна Жалсанова — арбан нэгэн үхибүүдэй эхэ. Тэрэнэй үхибүүдтэ олон гутал хэрэгтэй. Тэрэниие Гунгаржаб Ванзатович һайн мэдэнэ. Тиимэһээ хүнүүдэй орой дээгүүр сэмбэ гуталнуудые Иннада һарбайжа үгэнэ. Тиихэдэнь зарим һамгад шууяхаяа һанана хэбэртэй.

— Байзагтыл даа. Мэдэнэ хаямта иимэ гутал Жалсановада хэрэгтэй ха юм, — гэжэ наймаашан дарууханаар хэлээд орхино.

Наймааншье үргэлжэлһөөр «Автолавкын» наймаашан нүхэр Гончиковто һаалишадай захиха юумэн олон.

— Хойтодоо ерэхэдээ иимэ гуталнуудые олоор асарыт.

— Нооһон оймһо бүри олоор асаржа үзээрэйт.

Захилнууд сугларна. Тэдэниие Гунгаржаб Гончиков дэбтэр соогоо аятайханаар бэшэжэ абана.

Гунгаржаб Ванзатович Гончиков 1919 ондо Дээдэ-Хэжэнгэдэ түрэһэн. 1942 ондо дайнда мордоо. Калининска, Баруун фронтнууд дээрэ фашистнуудтай тулалдаа. Түрүүшээр фронтовой хэлхеэ холбоондо ябаа һүүлдэнь танкнуудые һүнөөн усадхадаг батальоной автомашинын жолоошон болоо һэн. 1943 ондо хүндөөр шархатажа, госпитальдо ороо. Тэндэ «заһабарилга» гараһанай һүүлээр дахинаа фронт ошоо. «Хүрин тахал» — фашистнуудай эшээн Берлин хотодо 1945 оной май һара соо дайгаа дүүргэээ. Тэрэнэй үбсүүе «Баатаршалгыи түлөө» гэһэн гурбан медаль, «Варшавые сүлөөлһэнэй түлөө», «Берлиниие абаһанай түлөө» болон бусад медальнууд шэмэглэнэ.

Гунгаржаб Ванзатовичай документнүүдэй нэгые эндэ дурдая.

«Белоруссиин нэгэ областиин түб хото Барановичые түмэр замай шухала узел, немецүүдэй айхабтар ехэ бэхижүүлгые добтолон сүлөөлгэдэ ехэ габьяа харуулһанайнь түлөө Советскэ Союзай Маршал, Верховно Главнокомандующи нүхэр И. В. Сталинай 1944 оной июлиин 8-да гаргаһан Приказай ёһоор нүхэр Гончиков Гунгаржаб Ванзатовичта баясхалан хүргэгдэнэ».

Иимэ баясхалан хүргэгдэһэн документнүүд нүхэр Гончиковой хадагалжа байдаг данса соо нилээд олон.

Нүхэр Гончиков фронтһоо бусаад Хэжэнгын МТС-дэ жолоошоноор нилээд удаан хүдэлөө. 1957 онһоо хойшо автолавкада хүдэлнэ.

Тэрэ гэһээр Хэжэнгын аймагай ажахынуудаар ябажа, малшад, хонишодые эд бараанай талаар хангажа байдаг.

«Гунгаржаб жолоошомнай мэнэл ерэхэ байха», — гэжэ малшад тэрэниие хүндэтэйгөөр хүлеэн угтадаг.

Хэжэнгын аймагта автолавканууд олон. Тэдэнэй жолоошодой нэрэнүүдые эндэ дурдахада болоно. Нүхэр Дансаранов, Пинтаев болон бусадай нэрэнүүдые хүн зон дуратайгаар дурдадаг. Харин Гунгаржаб Гончиков гэхэдэ, хүн бүхэн үлүү дуратай байдаг. Энэ гайхалтай бэшэ. Юуб гэхэдэ, Гунгаржаб жолоошон ондоо нүхэдһөө үлүүгээр, олоор эд бараа абана бэшэ. Тэдэнэртээл адли эд бараа автомашинадаа ашана ха юм. Зүгөөр энэ бараае саг сооһь малшад, хонишодто абаашаха зэргэтэй. Энэ талаараа нүхэр Гончиков илангаяа шалгарна. Тэрэнэй хүндэтэ ажалые гүрэн түрэмнай үндэрөөр сэгнээ. Үшөө 1968 ондо нүхэр Гончиков Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа. 1970 ондо В. И. Ленинэй дурасхаалта медаляар шагнагдаа. Энэмнай бага бэшэ.

...Хэжэнгын талаар автомашина гүйлгэнэ. Энэ машина дардам һайн харгыгаар ябана бэшэ. Холын отара гүүртэнүүдтэ ошоһон ялхитай, яаматай харгыгаар ондого-сондого ороно. Тэрэ машинын жолоодо Гунгаржаб Гончиков һуунхай. 14 жэлэй туршада хонишод, малшадые эд бараанай талаар хангажа ябаһан хүндэ баяр баясхалан хүргэмөөр.

Гунгаржаб Ванзатович иигэжэ хөөрэдэг:

— Үдэр бүхэндэ мүнөөхил ажал. Хүнүүд заримдаа сухалтайгааршье, хүхюунээршье шамайе угтаха. Бултэ хүнүүдтэй үгэеэ ойлголсохонь бэрхэтэй. Тиибэшье һаань, энэ ажалдаа дадашоо хүн гүб, али яагаа хүнбиб, минии лэ нэгэшье үдэр һуужа шададаггүйб. Һанааншье зобохо. Үнөөхи малшад, хонишодни хүлеэжэ байна гэжэ һанахадаа, зосоошни нэгэ юумэн ёг гэшэхэ. Ошожо тэдээнтэй уулзаагүйдөө, байһан эд бараагаа худалдаагүйдөө һанааншни амархагүй.

Хэжэнгын талаар автомашина гүйнэ. Нэгэ майлые дабахадань, саада тээнь үшөө нэгэ майла харагдана. Нэгэ дабаа дабахадань, үшөө нэгэ дабаан ербын харагдана. Гунгаржаб Гончиковой досоо хүхюутэй:

— Дабаанай саана дабаан.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Наймаан түлэг дундаа. 2. Г. В. Гончиков хоёр зээнэртээ.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

СЕМИНАР ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

Яруунын аймагай найман жэлэй болон дунда һургуулинуудай ахалагша вожатанарай семинар боложо дүүрэбэ. ВЛКСМ-эй райком энэ семинарые эмхидхээ.

Куйбышевай нэрэмжэтэ һургуулиин вожата Валентина Григорьева «Пионерэй эдэбхитэдэй хүдэлмэриие эмхидхэлгэ» гэһэн элидхэл хэбэ. Аймагай гал түймэр сараха частиин начальник С. О. Алексеев эдиршүүлэй һайн дуранай түймэр саран унтараадаг дружина һургуулинуудта байгуулха, тэрэнэй хүдэлмэри тухай семинарта хабаадагшадта хөөрэжэ үгөө.

Мужыхын дунда һургуулиин вожата Г. Алимасова эдир армецүүдэй отрядуудтай пионер эдэбхитэд ямар хүдэлмэри ябуулхаб гэжэ хэлээд, ажалайнгаа дүй дүршэл тухай эндэ сугларагшадта хөөрэһэн байна.

Семинарай түгэсхэлдэ пионернүүдэй вожатанар СССР-эй арадуудай хатар танцада һураа.

В. БАЙБОРОДИН.

Болоһон ушар

АЮУЛ ЗАЙСУУЛАГДАБА

Эртэ үглөөгүүр Горхон станциһаа гараһан тепловоз Новоильинск станцида дүтэлжэ ябаба. Горхоной депогой машинист Василий Дмитриевич Кроль, тэрэнэй туһалагша Нагул Бадмаевич Мархаев гэгшэд «түмэр хүлэгые» жолоодожо ябаһан байгаа. Светофорнуудай ногоон галхануд харгын нээлгэтэй байһые мэдүүлнэ. Теэд гэнэ усал тохёолдохо юм гэжэ хэншье хүлеэгээгүй.

Гэнтэ тепловоз угзагад гээд хүсэтэйгөөр юуншьеб мүргэжэрхиһэн шэнги болобо. Машинист яаралтайгаар тормозоо даража, тепловозоо байлгаба. Василий Дмитриевич, Нагул Бадмаевич хоёр түмэр харгые шалгажа үзэхэ гэжэ шиидэбэ ха. Харан гэһээнь Харгын рельс хажуу тээшээ хүдэлшэһэн байба. Тепловоздоо түргэн бусажа ерээд, Новоильинск станциин дежурнада энээн тухай радиогоор мэдээсэбэ.

Заһабарилгын бригада дары ерэжэ, эбдэрһэн рельсые һэлгэжэ, шэнэ рельс табиһан байна. Иигэжэ машинист болон тэрэнэй туһалагшын һэримжэтэй байһанай ашаар харгын аюул зайсуулагдаа.

Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин начальник машинист В. Д. Кроль Н. Б. Мархаев гэгшэдые нэгэ һарын салингаар шагнаад, баяр баясхалан хүргэбэ.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

ҮБЭЛДӨӨШЬЕ ҮГЭРСЭ...

Тала дайда саһаар хушагдажа, газаа янгинама хүйтэн ерэнхэй. Гэбэшье нэгэ ажахыда зунайхидал адли дулаахан. Набша намаа ногооржо, үнгын сэсэгүүд һалбаржа байдаг. Энэмнай Улаан-Үдын аймагай «Пригородный» совхозой Сотниковой теплицын комбинат гээшэ. Эндэ үбэл зунгүй үргэлжэ үгэрсэ помидор, мангир болон бусад овощ ургажа байдаг. Энэ комбинадай хүдэлмэришэд городоймнай ажалшадые һаяхан хуряагдаһан амтатай овощеор гурбадахи жэлээ хангана.

Энэ жэл тус комбинадай хүдэлмэришэд габшагай шангаар ажаллажа, 440 тонно элдэб овощ гүрэндэ тушааха түсэбөө август һарада дүүргээ бэлэй. Тэдэнэр түсэбһөө гадуур 100 гаран тонно овощ хуряагаад, городой худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой эмхинүүдтэ оруулаанхай.

Овощой үндэр ургаса абахын тула комбинадай гурбан бригадын дунда социалис мүрысөөн дэлгэрэнхэй. Тэрэ мүрысөөндэ Зинаида Павловна Таратиновагай хүтэлбэрилдэг бригада эрхимлэнэ. Бригадын гэшүүд шударгы бэрхээр ажаллажа, жэлэйнгээ түсэб 9 һара соо 114 процент дүүргээ. Габшагай ажалайнь нэгэ хэды дүн хаража үзэе. Бригадын гэшүүд ноябриин 25 болотор 144 тонно үгэрсэ, 16 тонно помидор хуряаха түсэбтэй байгаа. Тиин тэдэнэр 178 тонно үгэрсэ, 18 тонно помидор гүрэндэ тушааһан байха юм.

Энэ бригадада комбинадай теплицын эрхим хүдэлмэришэд Галина Никифоровна Посельская ажалладаг. Тэрэ оройдоол хоёрдохи жэлээ эндэ хүдэлбэшье, ажалай эрхим амжалтануудые туйлана. Энэ нүхэр жэлэй эхинһээ ноябриин 25 болотор 180 центнер үгэрсэ хуряаха түсэбтэй байһанаа, тэрэнээ үлүүлжэ 280 центнертэ хүргөө. Бригадын гэшүүд Валентина Ивановна Саганова, Маргарита Алексеевна Иринчеева хоёр нэгэ теплицэдэ хүдэлдэг. Тэдэнэр нэгэ дүрбэлжэн метр газарһаа 8 килограмм помидор абаха түсэбтэй байбал, 11 килограмм помидор хуряажа, түсэбтэ даабарияа үлүүлээ. Манай нютагай байгаалиин эрхэ байдалда энэнь һайн амжалта гэжэ тоологдохоор.

— Саашадаа овощой бүри үндэр ургаса хуряадаг болохын тула бидэнэр бүхы шадалаараа оролдожо байнабди, — гэжэ бригадир Зинаида Павловна Таратинова хөөрэнэ. — Тиимэһээ манай Забайкалиин байгаалиин эрхэ байдалда тааараха овощой үрэһэ хүрэнгэ бэлдэнэбди. Мүн овощто 7 хоногтоо нэгэ дахин минеральна үтэгжүүлгэ оруулнабди. Овощой хорото дайсадтай шанга тэмсэл ябуулжа эхилэнхэйбди.

Социалис мүрысөөндэ 2-дохи һуурида ябаһан Николай Федорович Адовай хүтэлбэрилдэг бригадын ажалай бэрхэшүүлые тэмдэглэмээр. Жэшээнь, Валентина Степановна Макеева, Галина Алексеевна Днепровская гэгшэд нэгэ теплицэдэ хүдэлжэ, жэлэй дүүрэтэр 210 центнер овощ суглуулха социалис уялгаяа мүн лэ август һарада бэелүүлээ һэн.

Һайн шанартай овощой баян ургаса хуряахын тула комбинадай дэргэдэ агрохимическэ лаборатори эмхидхэгдэһэн юм.

Тэрэнэй хүдэлмэрилэгшэд овощой шүүһэ шэнжэлжэ үзөөд, тэрээндэ ямар бодос дутанаб гэжэ элирүүлнэ. Тиин хэрэгтэй юумыень үтэгжүүлгэдэ нэмэжэ хүрьһэндэ оруулдаг байна.

Сотниковой комбинадай ажалшадай дунда социалис мүрысөөн улам эршэдэнэ. Мүрысөөнэй гуримай ёһоор түрүү һуури эзэлһэн бригада мүнгэн шанда хүртэнэ. Тиихэдэ эрхимлэжэ гараһан хүдэлмэришэн Эхэ оронойнгоо городуудаар аяншалха эрхэ олохо бшуу. Түрүү бригадирта ВДНХ ошохо путевко барюулагдаха юм.

Д. ГАРМАЕВ,
манай корр.

АРБА МЯНГАН ХҮН ХАБААДАНА

Кабанскын аймагай физкультурнигууд болон спортсменүүд спортоор туйлаһан амжалтаяа ерэхэ жэлэй май һарада тэмдэглэхэеэ байгаа Агууехэ илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулна. Мүнөө аймагай 10.000-һаа дээшэ ажалшад спортын 16 зүйлөөр бэеэ һорижо, мүрысөөнүүдтэ хабаадалсажа эхилэнхэй. Эдэнэр футбол, бүмбэгэтэй хоккей, сана, хүнгэн атлетикын мүрысөөнүүдтэ аргагүй дуратай юм. Аймагай спортсменүүдэй 300 гараниинь мүнөө ГТО-гой алтан, мүнгэн значогуудые энгэртээ зүүжэ ябана. Эдэнэр ГТО-гой олон зүйлнүүдээр республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлээ һэн.

Эдэ үдэрнүүдтэ аймагай спортсменүүд үбэлэй үедэ үнгэргэгдэхэ наадануудта аяар октябрь һараһаа бэлдэжэ эхилһэн юм. Байгал далайн үмэнэ түбхинэһэн энэ аймагай тала дайдаар эртүүр саһан орожо, «ГТО-гой нормо тушаалгада бултадаа хабаадая» гэһэн уряа доро санаар урилдаһан байна. Тиин Кабанскын хүүгэдэй спортын һургуулиин спортсменүүд Селенгинск тосхондо ошожо, санын мүрысөөндэ зорюулагдаһан урилдаа үнгэргэһэн байха юм. Санын энэ урилдаанда гансашье аймагай спортсменүүд хабаадалсаа бэшэ, мүн энэ мүрысөөндэ республикымнай эрхимэй эрхим гэгдэһэн хурдан солбон хоёр зуу гаран санашад хабаадалсаһан байна. Тиихэдээ бүхы зайнуудта үнгэргэгдэһэн урилдаанда Кабанскын аймагай спортсменүүд түрүү һууринуудые эзэлбэ ха юм. Жэшээнь, басагадай дунда 1, 2, 3 километрэй зайда үнгэргэгдэһэн урилдаанда нютагай түлөөлэгшэд Зайцева, Карбаинова, Воробьева, эхэнэрнүүд cooһoo Темникова гэгшэд түрүү һууринуудта гараба. Эдиршүүлэй дундаһаа Батышев, Тугарин, Алас-Дурна зүгэй зоныи спортсменүүдэй дунда түрүү һуури эзэлхын түлөө нёдондо үнгэргэгдэһэн наадандa хабаадалсаһан Михаил Капустин 5 километрэй зайе 17 минута 2 секунда соо гаталжа, эрхимлэһэн байна.

Селенгинск тосхоной дунда һургуулиин һурагшад үнгэргэгдэһэн Бүхэсоюзна урилдаанда хабаадалсахадаа түрүү һуурида гаража, «Пионерская правда» газетын шанда хүртөө һэн. Мүнөө аймаг дотор 12 каток бэлэн болонхой. Кабанск, Каменск, Селенгинск тосхонуудта, Кабанскын, «Шергинский», Оймороӣ совхозуудта үргэн, һайн каток бэлэн боложо, нютагай спортсменүүд бүмбэгэтэй хоккейгээр һорёо мүрысөөнүүдые үнгэргэжэ эхилбэ. СССР-эй Конституциин үдэр совхозуудай спортсменүүдэй дунда аймагай түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн бүмбэгэтэй хоккейгээр үнгэргэгдэһэн байна.

Ажалай һүүлээр, сүлөөтэй сагтаа хэн коньки, санаар һолжорхо дуратайб, тэдэнэйл мэдэлдэ цементын заводто 100 паар сана, 50 паар коньки, барилга-хабсаралгын наймадахи управлениндэ 150 паар сана, 30 паар коньки, целлюлозо-картонно комбинадта 50 паар сана, 30 паар коньки, Выдринэй модоной баазада 150 паар сана, 50 паар коньки тоологдоно.

Физкультура, спортын эдэбхитэд Белоусов, Жилин, Батышев, Попов болон бусад аймагайнгаа залуушуулай болон ажалшадай дунда спорт хүгжөөхэ талаар эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэри ударидажа ябадаг түрүү хүтэлбэрилэгшэд юм.

Б. МИРОМАНОВ.

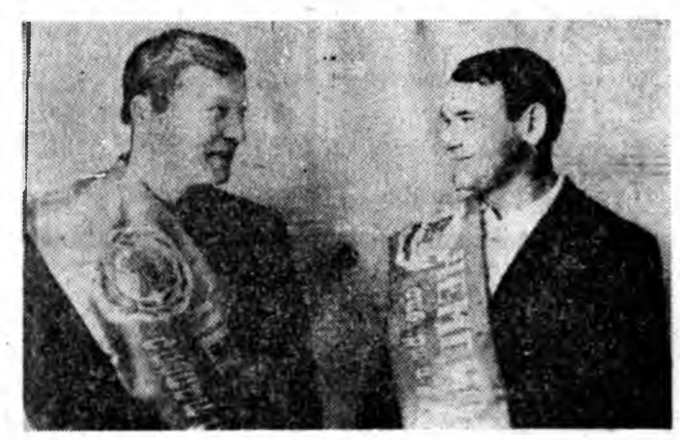

Байгша оной май һарада ашаанай машина жолоодогшодой дунда республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдөө һэн. Эндэ Бэшүүрэй аймагай П. П. Павлов, залуушуул cooһoo Улаан-Үдын нэгэдэхи автопредприятиин жолоошон Владимир Гриф гэгшэд эрхимлэһэн. Эдэнэр лэ зоныи түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэхэ наадандa хабаадалсаха болоо һэн.

Машина жолоодолгоор Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зоныи түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Туланжа тосхон шадар һаяхан үнгэргэгдэбэ. Мүрысөөндэ область, хизаар, автономито республикануудай 12 команда хабаадалсаба.

Мүрысөөндэ хабаадаһан жолоошод спортын табан зүйлөөр хабаяа харуулба. Эндэ манай республикын, Хабаровска хизаарай чемпионууд Петр Павлов, Василий Куцый гэгшэд түрүү һуури эзэлээ.

Команданууд хоорондын дүнгэй гаргагдахада, манай республикын команда нэгэдэхи, Хабаровска хизаарай команда хоёрдохи һуури эзэлһэн байба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа) В. Ф. Куцый, П. П. Павлов.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Экономическа бүгэдэ һуралсал» — түрүү бэшэг. ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партийна ажабайдалай хронико. А. Ефремовэй фото-мэдээсэл. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ.

Гурбадахи хуудаһан арадай хиналтада зорюулагдана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Хатар наадан тухай А. Павловай корреспонденци. Хилын саана.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — Мультфильмнүүд. 13.40 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 14.40 — «Хүгжэмтэ киоск». 15.10 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 16.10 — «Уласхоорондын панорама». 16.40 — Фигурна һолжоролгоор «Московские коньки» гэжэ уласхоорондын мүрысөөн. 18.10 — Ш. Лекокын «Жирофле-Жирофля» гэжэ опереттээр табигдаһан хүгжэмтэ телевизионно зүжэг түрүүшынхеэ харуулагдаха. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30—19.40 — Забһарлалга. 19.40 — «Поэт Расул Гамзатовай авторска үдэшэ». Союзуудай байшангай Колонно залһаа дамжуулга хэгдэхэ. 22.10 — «Наполовину всерьёз» — богони зүжэгүүдэй телевизионно театр. 23.00 — «Франция — песня» — документальна фильм. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

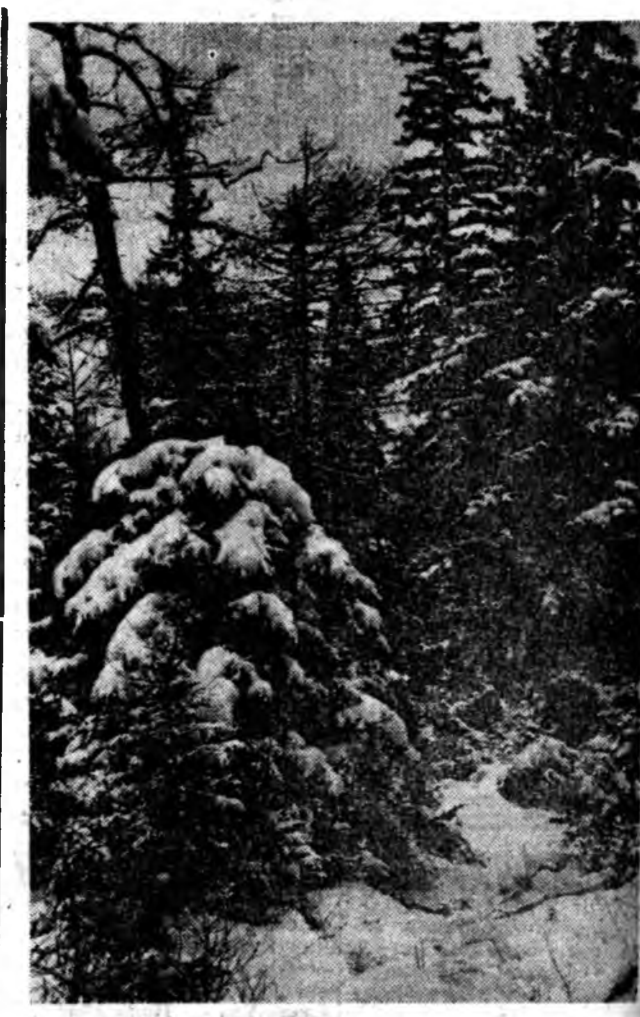

ЗАРИМ НЮТАГУУДТА ОРОҺОН САҺАН

Үбэлэй эхин — декабрь һара гаража, түрүүшынь үдэрнүүдтэ республикын зарим нютагуудта саһа шуурган болоо. Жэшээнь, Хори, Хэжэнгэ, Мухар-Шэбэртэ 0,2—0,5 миллиметрэй, Нижнеангарск, Горячинк, Нарһатада нэгэ, Шэнэ-Хүрбэ, Ново-Селенгинск тосхондо —2—2,2, Гусиноозерск, Баргажан, Нестерово тосхондо —3—4, Улаан-Үдэ, Кабанск, Тарбагатай, Баргажанай адаг[illegible] 5—6 миллиметр саһан ороһон байна.

— Саһанай ороһон зари[illegible] нютагуудта тэрэ дор[illegible] шуургалжа, харгын гол, [illegible] тайгын заха хүр саһаар [illegible] шагдаһан байха юм, — [illegible]жэ Улаан-Үдын гидро[illegible] обсерваториин инженер-[illegible]рометеоролог Л. А. Гонча[illegible]ва хөөрэнэ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Декабриин 9-һөө 15 болотор

ПОНЕДЕЛЬНИК, 9

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — Үхибүүдтэ мультфильмнүүд харуулагдаха. 19.05 — Телевизионно һонин. (буряадаар). 19.30 — Буряадай камерна оркестр наадаха. 20.30 — «Уласхоорондын шэнжэлэл». 20.50 — «Лицейской жизни милый брат» — уран зохёолой дамжуулга. 21.20 — «Мүрысөөн — олониитын зохёон байгуулхы ажал». 22.00 — «Соносхолнууд». 22.05 — Уран һайханай фильм.

ВТОРНИК, 10

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — Үхибүүдтэ мультфильмнүүд харуулагдаха. 19.05 — Телевизионно һонин. 19.25 — «Хүн ба хуули». 20.15 — Киножурнал. 20.25 — «Хүгжэм» — телевизионно суглуулбари. 21.05 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 21.25 — «Мүрысөөн — олониитын зохёон байгуулхы ажал». 22.05 — Соносхолнууд. 22.10 — Уран һайханай фильм.

СРЕДА, 11

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 17.20 — «Московские коньки» — фигурна һолжоролгоор уласхоорондын мүрысөөн (үнгэтэ). 18.50 — 19.00 — Забһарлалга. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Пропагандистнарта, һуралсагшадта туһаламжа. 19.50 — Телевизионно һонин. 20.10 — «Танай бэшэгүүдээр». 20.30 — «Уран зураашад үетэн тухайгаа». 21.10 — «Эмил Дмитровой дуунууд».

«Орбита». 21.45 — Энергетикын талаар СЭВ-эй оронуудай хани барисаан. 22.30 — «Московские коньки» — фигурна һолжоролгоор уласхоорондын мүрысөөн. 24.00 — «Время» мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.30 — «Спортлотогой тираж». 19.40 — Л. Власенко наадаха (үнгэтэ). 20.00 — «Театр из Паневежиса» искусствын габьяата ажал ябуулагша В. Комиссаржевский дамжуулга хүтэлбэрилнэ. 21.00 — РСФСР-эй гүрэнэй арадай коллективүүдэй фестиваль. Ород дуунуудай хоорой концерт.

ЧЕТВЕРГ, 12

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 18.05 — «Московские коньки» — фигурна һолжоролгоор уласхоорондын мүрысөөн. 18.50 — 19.00 — Забһарлалга. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Талын галнууд» (буряадаар). 20.30 — Телевизионно һонин.

«Орбита». 20.35 — «Хүн ба хуули». 21.05 — Кинокомеди — экран дээрэ «Бриллиантовая рука» — уран һайханай фильм. 22.45 — «Түби дэлхэйн залуушуул». 23.15 — «Московские коньки» — фигурна һолжоролгоор уласхоорондын мүрысөөн. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ПЯТНИЦА, 13

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — Октябрятануудта «Звездочка» гэжэ телевизионно журнал. 18.35 — Телевизионно һонин.

«Орбита». 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — «Известия» газетын шанда хүртэхын түлөө, хоккейгээр уласхоорондын наадан. (СССР — Швеци) (3-дахи үе). 20.10 — «Марио дель Монакотай уулзалга». 21.45 — О. Заградник, «Соло для часов с боем» — фильм-концерт. 23.10 — Концерт. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

СУББОТО, 14

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 12.20 — «Календарай хуудаһануудаар».

«Орбита». 13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — Үхибүүдтэ «Лабиринт» гэжэ мультфильм. 13.30 — «Элүүр энхэ байлга» гэһэн программын почто. 14.00 — «Ан амитадай байдал» (үнгэтэ). 15.00 — «Чисто английское убийство» — уран һайханай фильм, түрүүшынхеэ харуулагдаха (1-дэхи серии). 16.20 — «Московские коньки» — фигурна һолжоролгоор уласхоорондын мүрысөөн. 18.20 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 18.50 — 19.00 — Забһарлалга. 19.00 — «Известия» газетын шанда хүртэхын түлөө, хоккейгээр уласхоорондын наадан (СССР — Швеци). 21.15 — «Хүгжэмэй һүүлэй һонин». 22.00 — «Твои сыновья» — телевизионно документальна фильм (Греци). Түрүүшынхеэ харуулагдаха. 23.00 — «13 стульев» — богонихон зүжэгүүдэй телевизионно театр (үнгэтэ). 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ВОСКРЕСЕНИ, 15

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 12.00 — «Маленькая фея» — Республикын куклануудай театрай зүжэг.

«Орбита». 13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — Үхибүүдтэ мультфильмнүүд харуулагдаха. 13.30 — «Хүгжэмэй киоск. 14.00 — «Киногоор аяншалагшадай клуб (үнгэтэ). 15.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб». 16.00 — «Чисто английское убийство». (2-дохи серии). 17.20 — Уласхоорондын һонин. 17.50 — «В вашем доме» — телевизор харагшадай захилаар хүгжэмтэ программа. 18.20 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 18.50 — 19.00 — Забһарлалга. 19.00 — «Известия» газетын шанда хүртэхын түлөө, хоккейгээр уласхоорондын наадан. 21.15 — «Литературна зохёол — экран дээрэ. «Жеребенок» — уран һайханай фильм. 22.00 — Концерт. 22.25 — «Совет автомобиль бүтээлгын мүнөө үеын байдал ба ерээдүй». СССР-эй автомобилиин промышленностиин министр А. М. Тарасов дамжуулгада хабаадалсаха. 22.55 — «Сэнхир галай» хуудаһануудаар (үнгэтэ). 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Редакторай орлогшо С. С. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ

«БУРЯАД ҮНЭН» 1974 оной декабриин 8. 4-дэхи хуудаһан. Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н 00684 Заказ № Ю444